

NÆRINGSARKER OG BASER

INDUSTRIVERNPLIKT OG SAMARBEID OM BEREDSKAP

Kompleksiteten og mangfoldet av aktiviteter gjør at det er knyttet usikkerhet til den samlede risikoen for slike områder. Det er registrert klare forbedringsområder med hensyn til felles beredskap, samarbeid og håndteringsevne for å redusere konsekvensen ved uønskede hendelser.

INNHold

Sammendrag	3
Innledning	4
Begrensninger.....	5
Mål	5
Begreper og forkortelser.....	5
Referansegruppe.....	5
Gjennomføring.....	6
Regelverk som stiller krav til samordning:	7
Risikovurdering	9
Industrivern	9
Kontrakter og avtaler.....	12
Drøfting	16
Vedlegg 1: Lover og forskrifter	22
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).	22
Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)	22
Forskrift om industrivern	25
Storulykkeforskriften § 8.....	25
Forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen	26
Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)	26
Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen.....	28
Vedlegg 2: Beskrivelse av de enkelte anlegg	29
Kongsberg Teknologipark	29
Raufoss Industripark	31
Herøya Industripark.....	34
Elkem Fiskaa Teknologipark.....	36
Norsea Group.....	37
CCB Mongstad AS	38

Fjord Base AS	40
Mo Industripark	41
Vedlegg 3: Litteratur og studie	43
Vedlegg 4: Tilsynsaksjonen 2016	46

SAMMENDRAG

Det er åpenbart at flere virksomheter i næringsparker og baser bør inngå et samarbeid om egenbeskyttelse og beredskap. Dette vil bidra til å øke håndteringsevnen når uønskede hendelser inntreffer og bør være kost/nytte-effektivt for de virksomheter som deltar. I tillegg vil det bidra til økt sikkerhet og beredskap for området som helhet.

I de fleste tilfeller der det er etablert samordning og samarbeid om egenberedskap er dette med bakgrunn i regelverkskrav. I mange av de større næringsparkene er det praksis at denne samordningen også omfatter virksomheter som ikke faller inn under det samme regelverket. Bakgrunnen for dette samarbeidet er gode opparbeidede relasjoner, økonomi og praktiske, hensiktsmessige løsninger.

Om samarbeidet er tuftet på krav i regelverk eller ikke er det i for liten grad dokumentert at samarbeidet er basert på det totale risikobildet og potensialet i mulige uønskede hendelser.

I tillegg er det uheldig at det ikke finnes noen anerkjent definisjon på dominoeffekt eller kumulativ risiko, hvordan dette skal beskrives og håndteres. Det finnes ingen krav til solidarisk ansvar eller krav til at noen av virksomhetene skal ha et overgripende ansvar. Begrepe dominoeffekt og kumulativ risiko bør være sentrale ved håndteringen av risikobildet innenfor en industripark. (Heletsbild av risk inom industriparke, 2015, vedlegg 3)

Virksomhetene identifiserer, ser potensiale og mulige konsekvenser ved de hendelser som kan oppstå. Utfordringen er å adressere ansvar og etablere nødvendig, forpliktende samarbeid for planlegging, organisering, dimensjonering og vedlikehold av tilpasset egenbeskyttelse og beredskap.

Det er en markant forskjell i evne og vilje til samordning og samarbeid mellom de næringsparker som er tuftet på en gammel hjørnesteinsbedrift og de næringsparker og baser som er relativt nyetablerte.

For de næringsparker som er tuftet på en gammel hjørnesteinsbedrift er kommunikasjon, samarbeid og relasjoner opparbeidet med et felles utgangspunkt og utviklet over tid. Flere av disse har videreført en etablert egenbeskyttelse/industrivern til dagens samordning av

BAKGRUNN

Mange virksomheter samlet på et avgrenset område er ofte omtalt som næringsparker eller industriparke. På virksomhetene kan det inntreffe hendelser som kan påvirke nabovirksomheter og føre til store ulykker. Kompleksiteten og mangfoldet av aktiviteter gjør at det er knyttet usikkerhet til den samlede risikoen for slike områder. Tilsvarende gjelder for forsyningsbaser. Det er i tillegg registrert klare forbedringsområder med hensyn til felles, helhetlig beredskap og håndteringsevne i slike områder.

Utarbeidet av:

Bjørn Egil Jacobsen

Desember 2016

Næringslivets
sikkerhetsorganisasjon

beredskapen. Nyere næringsparker og baser mangler verktøy og virkemidler.

Formålet med dette arbeidet og rapporten er å utarbeide forslag til konkrete verktøy og virkemidler som kan bistå næringsparker og baser i arbeidet med samordning og samarbeid om felles beredskapstiltak

INNLEDNING

Industriparker er ofte etablert på området til en tidligere stor hjørnesteinsbedrift. Slik som Herøya Industripark, Kongsberg Teknologipark, Raufoss Industripark, Mo Industripark med flere.

Nyere næringsparker er opprettet med tanke på effektiv drift, praktisk beliggenhet og god infrastruktur. Her er det tatt hensyn til gode logistikkfasiliteter som havn, jernbane og vei, i tillegg til sentral, hensiktsmessig beliggenhet og tilgjengelighet på kompetanse. Dette er områder som Fiborgtangen Næringspark, Risavika, Borgeskogen Næringsområde, Grønøra Næringspark med flere.

I tillegg er det, som følge av oljeindustrien, etablert en rekke forsyningsbaser langs kysten som er tilknyttet feltene på norsk sokkel. Alle disse har flere virksomheter innenfor basen som leverandør-, forsynings- og serviceselskaper. Her utøves det vedlikehold, verkstedsaktivitet, lager, håndtering av farlige kjemikalier, mange båtanløp, tunge løft og transportoppgaver m.m.

Felles for disse industriområdene er at virksomhetene ligger tett på hverandre, det er høy aktivitet, transport og forflytning, og for de aller fleste er det oppbevaring og transport av farlige stoffer. De deler infrastruktur, og mange har felles bestemmelser og etablerte rutiner for å sikre forsvarlig drift med godt HMS arbeid og tilpasset sikring av området.

Sannsynligheten for uønskede hendelser som kan føre til alvorlige konsekvenser for liv, helse, miljø og materielle verdier er tilstede. Det gjelder ikke bare for den enkelte virksomhet, men hendelser med konsekvenser som kan påvirke nabo og omgivelsene.

NSO, i samarbeid med virksomheter ønsker å kartlegge praksis, vurdere behov og bidra med konkrete tiltak for effektiv og sikker drift og håndtering av HMS utfordringer. I dette arbeidet er det lagt særlig vekt på tiltak som tilfredsstiller behovet for tilpasset industrivern/egenberedskap.

Behovet for å se nærmere på problemstillingen ble drøftet i forbindelse med utarbeidelsen av forskrift om industrivern i 2011. Det er særlig § 11 *Samordning av industrivern*, som kan være utfordrende. Erfaringene har vist at det er mange spørsmål og uklarheter om hvordan kravet til samordning skal etterleves.

Prosjektet omfatter områder med én eller flere industrivernpliktige bedrifter. De fleste av virksomhetene innenfor en næringspark er ikke industrivernpliktige. Flere av disse

virksomhetene representerer også en risiko og har en beliggenhet som kvalifiserer til særskilt vedtak om industrivern. Dette er også omtalt i rapporten.

Det henvises til regelverket og regelverkets termer, men det enkelte regelverkets intensjon, hensiktsmessighet og effekt er ikke drøftet i rapporten.

Begrensninger

Prosjektet tar utgangspunkt i etablerte områder som forutsetter at kommunens styring gjennom blant annet reguleringsplaner og risikostyring er ivaretatt. Kommunens rolle er derfor bare delvis beskrevet med unntak av virksomhetens samarbeid med brannvesenets operative brann- og redningstjeneste.

Mål

Prosjektet skal som resultat identifisere eventuelle behov for forbedringer og nye tiltak med hensyn til industrivern og samordning. Prosjektet skal bidra med hjelpeverktøy som veiledning og eventuelt andre verktøy til bruk i samarbeid og samordning av beredskap og eventuelt andre HMS oppgaver.

Begreper og forkortelser

- *Næringsparker* er en samlebetegnelse på områder der flere virksomheter er samlet innenfor ett bestemt geografisk område som industriparker, baser, innovasjonsparker, teknologiparker m.fl. Avstanden mellom virksomhetene er ikke lenger enn at det er fordelaktig å samarbeide om beredskapstiltak.
- *Hovedbedrift* (AML § 2-2.) er den virksomheten som har påtatt seg ansvaret og oppgaven for å samordne, koordinere og administrere felles beredskapstiltak i næringsparken.
- *Samme arbeidsplass* (internkontrollforskriften § 6). HMS myndighetene benytter begrepet for næringsparker og baser.
- *Sysselsatte*: (Forskrift om industrivern § 2) fast eller midlertidig ansatte og innleide og eventuelt andre som har et avtaleforhold med virksomheten som innebærer tilstedeværelse.

Referansegruppe

• Willy Amundsen	Kongsberg Teknologipark
• Pål Thorstensen	NorSea AS
• Ronny Hansen	Raufoss Beredskap AS
• Geir Norevik	Fjord Base AS
• Jan Yngve Kvamme	CCB Mongstad
• Tone Rabe	Herøya Industripark AS
• Christian Valand	NOKAS Beredskap
• Jan Torger Nilsen	Elkem Fiskaa Teknologipark AS

Disse anleggene har mange felles trekk mht. eierstruktur, drift og leieforhold. På den annen side er det vesentlige forskjeller, særlig med tanke på andre aktuelle næringsparker som ikke er med i referansegruppen, når det gjelder historie, kultur og erfaring med samordning og samarbeid. Historie og kultur er forhold som blir fremhevet som noe av bakgrunnen til at samarbeidet om HMS og beredskap har utviklet seg og blitt slik det er i dag. Det kan altså være av vesentlig betydning om næringsparken er tuftet på en solid hjørnesteinsbedrift eller et næringsområde som er relativt nytt og pekt ut av kommunen som en del av en arealplan.

Dette er bakgrunnen for at virksomhetene i vedlegg 2 er presentert med en kort beskrivelse av sin historie og utvikling.

Gjennomføring

På NSO sitt fagseminar 2015 ble det gjennomført en Workshop for industriparker. I programmet var det 2 hoveddeler:

Del 1:

Hvilke utfordringer opplever dere med å skulle utvikle og vedlikeholde et samordnet industrivern for deres område, og hvordan samordnes dette med andre lokale beredskapsressurser?

Del 2:

Hva er industriens security-utfordringer og hvordan kan de håndteres best mulig?

Deltakende virksomheter var:

- Kongsberg Teknologipark
- Raufoss Industripark
- Fjord base
- NorSea AS
- CCB Mongstad
- Herøya Industripark
- Elkem Fiskaa Teknologipark
- Fiskerstrand Verft AS
- DSB

Det ble besluttet å følge opp arbeidet og gjennomføre et nytt møte innen sommeren 2016.

NSO besluttet å etablere prosjektet Næringsparker og Baser – industrivernplikt og samarbeid om beredskap.

Neste møte ble gjennomført 10.5.2016. Deltakere:

- Kongsberg Teknologipark

- Raufoss Industripark
- Fjord base
- NorSea AS
- CCB Mongstad
- Herøya Industripark
- Elkem Fiskaa Teknologipark

På møtet ble det bestemt at første fase i prosjektet avsluttes med denne rapporten. Fase 2 er utarbeidelse av verktøy for samordning av beredskapen. NSO vil presentere rapporten og arbeidet på Industrivernkonferansen 2016.

REGELVERK SOM STILLER KRAV TIL SAMORDNING:

- Internkontrollforskriften § 6 *Samordning*
- Arbeidsmiljølovens § 2-2 *Arbeidsgivers plikter overfor andre enn egne arbeidstakere*
- Forskrift om industrivern § 11 *Samordning av industrivern*
- Storulykkeforskriften § 8 *Fare for dominoeffekt ved virksomheter som ligger nær hverandre*

Med bakgrunn i næringsparker og baser sitt behov for å se hele området under ett kan regelverket oppleves noe utydelig. Særlig gjelder dette krav som skal sikre nødvendig oversikt over farer, mulige uønskede hendelser som kan oppstå, hvordan hendelser kan utvikle seg og hvilke konsekvenser det kan føre til. Videre kan det synes uklart hvem som skal ha, eller er pålagt å ha, ansvaret for samordning av tiltak og hva som er nødvendige tiltak.

Mer utfyllende om regelverk se vedlegg 1.

Internkontrollforskriften

Når flere virksomheter utøver arbeid på samme arbeidsplass, skal de, når det er nødvendig, skriftlig avtale hvem av dem som skal ha ansvaret for å samordne internkontrollen for deres felles aktiviteter eller områder.

Tilsynsmyndighetene tolker, i denne sammenhengen, «samme arbeidsplass» å være næringsparker og baser. Se Tilsynsaksjon 2016, vedlegg 4.

Bakgrunnen for kravet i internkontrollforskriften er det åpenbare behovet for at noen ivaretar og har oversikt over det totale helse-, miljø- og sikkerhetsbildet på slike arbeidsplasser. Kravet er begrenset til tilfeller hvor samordning anses nødvendig. Samordning må antas å være nødvendig når flere virksomheter som utøver arbeid på samme arbeidsplass til sammen har mer enn 10 arbeidstakere, jf. aml. § 2-2.

Dette gjelder for samtlige næringsparker og baser.

Arbeidsmiljøloven

I § 2-2 Arbeidsgivers plikter overfor andre enn egne arbeidstakere, benyttes begrepet hovedbedrift der denne har ansvar for nødvendig samordning. Dersom ingen virksomhet kan regnes som hovedbedrift, skal det skriftlig avtales hvem som skal ha ansvaret for samordningen. Kommer slik avtale ikke i stand, skal det meldes til Arbeidstilsynet som bestemmer hvem som skal ha ansvaret for samordningen. Videre heter det i veiledningen at for næringsparker o.l. kan det ofte være naturlig at driftsselskapet eller holdingsselskap ivaretar samordningsansvaret. Dette er praksis for flere industri-parker og baser, men synes ikke å være riktig for øvrige næringsparker. Eierforhold til grunn, bygninger og anlegg synes avgjørende og praktiseres ulikt.

Forskrift om industrivern

§ 11 *Samordning av industrivern*, dersom konsekvensene av en uønsket hendelse kan påvirke annen virksomhet som er pliktig til å etablere industrivern, skal virksomhetenes industrivern samordnes. Samordningen skal avtales skriftlig og beskrives i virksomhetens beredskapsplan.

Prosjektet omfatter næringsparker og baser med én eller flere industrivernpliktige virksomheter. Langt de fleste av virksomheten innenfor disse områdene er ikke industrivernpliktige. Flere av industriområdene har virksomheter som representerer en risiko og har en beliggenhet som kvalifiserer til særskilt vedtak om industrivern etter § 2 tredje ledd i forskrift om industrivern.

Begrunnelse for industrivernplikt etter særskilt vedtak er risiko og/eller beliggenhet. Det må innhentes tilstrekkelig informasjon for å begrunne industrivernplikt på minst ett av disse vilkårene – gjerne begge (risiko og beliggenhet). I vurderingen skal det i hovedsak tas hensyn til om det kan oppstå alvorlige konsekvenser ved brann, eksplosjon, personskade eller utslipp av kjemikalier.

Særskilt vedtak er benyttet i flere næringsparker. Dette er en praksis som virker tilpasset og hensiktsmessig og er under utvikling.

Storulykkeforskriften

§ 8 Dominoeffekt.

Den ansvarlige for storulykkevirksomheten skal i melding eller sikkerhetsrapport beskrive sine omgivelser slik at tilsynsmyndighetene kan identifisere virksomheter hvor det kan oppstå dominoeffekt. Virksomhet skal identifiseres som dominovirksomhet der sannsynligheten for eller konsekvensene av en storulykke vil være større på grunn av nærhet mellom virksomhetene, deres geografiske beliggenhet og deres beholdning av farlige kjemikalier.

Dominovirksomheter skal samarbeide om å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker.

RISIKOVURDERING

Alle de forespurte virksomhetene benytter en enkel, men anerkjent metodikk for sin risikovurdering som skal bidra til beslutningsgrunnlag for HMS arbeid og beredskap. Grovanalyse eller ROS analyse blir i hovedsak benyttet. Svakheten ved gjennomføringen og mangelen på resultatet av risikovurderingen er ofte at det i for liten grad tas hensyn til virksomhetens omgivelser. For lite hensyn til smittefare og dominoeffekter i konsekvensvurderingen.

Generelt bør konsekvensene beskrives tydeligere og mer detaljert. I dette ligger også en beskrivelse av usikkerheten knyttet til hendelsens mulige utvikling og konsekvens. Det er ofte knyttet betydelig usikkerhet til vurderingene blant annet på grunn av manglende kunnskap. En tydelig og detaljert beskrivelse av mulige konsekvenser og den usikkerheten risikovurderingen medfører kan bidra til bedre kommunikasjonen og samordning av felles tiltak.

Risikobildet innenfor industriparker med farlige stoffer og farlige prosesser kan være svært komplisert. Det finnes ingen krav til solidarisk ansvar eller krav til at noen av virksomhetene skal ha et overgripende ansvar. I tillegg er det uheldig at det ikke finnes noen anerkjent definisjon på dominoeffekt eller kumulativ risiko, hvordan dette skal beskrives og håndteres. (Helelsbild av risk inom industriparker, 2015, vedlegg 3)

Detaljert og god konsekvensbeskrivelse gir grunnlaget for en god beredskapsanalyse med tydelig beredskapsbehov og beskrivelse av nødvendige kapasiteter. Beredskapsanalyse bør gjennomføres for den enkelte virksomhet, men også med utgangspunkt i den samlede risiko innenfor næringsparken og med hensyn til omgivelsene.

INDUSTRIVERN

I Norge er samvirkeprinsippet et grunnprinsipp i beredskapsarbeidet. Det er krav og forventninger til at virksomheter tar et ansvar for å samvirke med relevante aktører og andre virksomheter i arbeidet med beredskap og krisehåndtering.

Prinsippet om samvirke må reflekteres i de ulike virksomheters planverk, herunder rutiner og prosedyrer som ivaretar dette. I tillegg må virksomhetene vektlegge samvirkeøvelser med relevante aktører (St. Meld. nr. 29, 2011- 2012).

Det handler om å utnytte ressurser og fagkunnskap, både på sentralt, regionalt og lokalt nivå i samfunnet.

Industrien og industrivernet har lang tradisjon og erfaring med samordning av egenbeskyttelsen og beredskapen. Etter endring av industrivernforskriften i 1965, ble det gitt mulighet til å vedta industrivernplikt for virksomheter uten hensyn til antall ansatte og for andre type virksomheter enn industrielle og håndverksmessige. I forskriften ble det videre fastsatt at NSO (daværende Industrivernet), kunne bestemme at egenbeskyttelsestiltak skal organiseres felles for flere virksomheter med bakgrunn i beliggenhet og betydning. Med betydning var det her ment

samfunnsnyttig, slik som drivstofforsyning, kornlager og annen produksjon med betydning for forsyning og beredskap.

Det var den samlede aktiviteten (drivstoffanlegg, annen produksjonsaktivitet samt diverse havne-, import- og handelsvirksomheter) på Sjursøya oljehavn i Oslo, som opprinnelig utløste behovet for særskilt vedtak og krav om felles industrivern. Vedtaket for Sjursøya ble fastsatt ved brev av 27.9.1966.

Med noen få unntak var det først i 2003 at praksisen med felles industrivern ble videreført. 5 industrivernpliktige virksomheter på Dynea ASA sitt område på Lillestrøm fikk vedtak om felles industrivern. Det ble fastsatt at Dynes ASA skulle være *hovedbedrift* og fikk ansvaret for å etablere, organisere og følge opp felles industrivern for området. Det ble videre fastsatt at de øvrige bedriftene plikter, etter avtale med Dynea, å bidra til det felles industrivernet, og skal rapportere status for eget industrivern og mulige risikoforhold til Dynea.

I *bestemmelser og retningslinjer for industrivern* med virkning fra 01.05.01, het det:

Med felles industrivern menes en felles egenbeskyttelse for eiendom eller eiendommer, for bygning, område med bygninger eller en infrastruktur som gir plass til et antall bedrifter av ulik størrelse og karakter. Vanligvis vil et eierselskap stå for utleie av lokaler til bedriftene. Ofte vil antall sysselsatte variere og noen bedrifter/eiendommer kan fylle vilkårene for industrivernplikt, mens andre bedrifter/eiendommer ikke direkte er pliktige.

- Eiere av industrivernpliktig eiendom er ansvarlig for at det etableres industrivern for eiendommen, leietaker kan bli pålagt å organisere og drive industrivernet ut fra risiko knyttet til driften.
- Industrivernpliktige leietakere skal utpeke industrivernleder og etablere et systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid som omfatter industrivernaktiviteter. Dette inkluderer bl.a. risikokartlegging, dokumenter tilpasset industrivern/egenbeskyttelse, målrettet oppæring og øvelser.
- Felles industrivern kan ha beredskaps- og utrykningsansvar overfor alle bedriftene som omfattes av egenbeskyttelsen. Dette medfører at også bedrifter som ikke er industrivernpliktige kan bli pålagt å avgi personell til industrivernet.
- Utgifter til organisering og drift av felles industrivern fordeles. Også bedrifter som ikke er industrivernpliktige kan bli avkrevd bidrag til dekning av utgifter til felles industrivern.

Ordlyden i denne bestemmelsen var ikke tilstrekkelig presis, og ordningen bidro til uklarheter i forbindelse med roller og ansvarsfordeling og skapte konflikter. Det var uenighet om mulige uønskede hendelser og deres konsekvenser, utligningen av kostnadene, styrkeforhold og organisering av beredskapen. Det var uheldig at ansvaret ble overført fra eieren av de ulike farer til den som eide eiendommen.

At også ikke industrivernpliktige virksomheter kunne bli pålagt å avgi personell til industrivernet og bidra til dekning av utgifter, resulterte i at enkelte eiere påla virksomheter «industrivernplikt» og avkrevde bidrag til dekning av utgifter til felles industrivern.

I *forskrift og retningslinjer for industrivern* med virkning fra 01.01.09 heter det:

Felles industrivern skal organiseres for flere virksomheter innenfor et nærmere avgrenset område når Næringslivets sikkerhetsorganisasjon har fattet vedtak om dette. Felles industrivern dimensjoneres med grunnlag i den høyeste beredskapsklassen som er fastsatt ved vedtak om industrivernplikt for virksomhetene på det aktuelle området.

Beredskapsklassen som den enkelte er plassert i ut fra egen risiko skal legges til grunn for den enkeltes bidrag til det felles industrivernet.

Felles industrivern dimensjoneres med grunnlag i samlet risiko, samlet antall sysselsatte og de samlede aktiviteter.

Det var etablert retningslinjer for 4 beredskapsklasser der beredskapsklasse IV var med laveste krav til beredskap og beredskapsklasse I var den med høyest krav.

Her var det en tydelig presisering at NSO fattet vedtak om felles industrivern. Praksisen for felles industrivern var etablert i næringsparkene og blant annet med at det ble utnevnt en industrivernleder for det felles industrivernet. Dette resulterte i at denne industrivernlederen og den virksomheten han representerte, i for stor grad ble stilt til ansvar for fellesskapet og kommunikasjonen med NSO. Dette resulterte i at de øvrige industrivernpliktige virksomhetene overlot ansvaret til *hovedbedrift* og tok for liten del av industrivernarbeidet.

Med *forskrift om industrivern* fastsatt 20.12.2011 var det hensikten å endre på dette ansvarsforholdet, og være mer tydelig på at ansvaret påhviler den enkelte industrivernpliktig virksomhet.

I denne gjeldende forskriften er felles industrivern erstattet med samordning av industrivern og harmonerer bedre med annet HMS-regelverk.

Næringsparker og baser har i dag funnet ulike måter å praktisere denne samordningen på. Dette fremgår mer i detalj, se vedlegg 2.

Dette regelverket blir også utfordret. Sist ved DSB sine rapporter; Sydhavna (Sjursøya) -et område med forhøyet risiko, og Risavika –helhetlig risikostyring i områder med forhøyet risiko. I disse rapportene er det stilt forventninger til NSO om å vurdere behovet for samordning av egenbeskyttelse/industrivern.

For Sjursøya har dette resultert i særskilt vedtak og vedtak om samordning. Etter flere år uten industrivernplikt pga. for få sysselsatte, er igjen industrivernet på Sjursøya etablert og samordnet. I dag er det ikke lenger tilstrekkelig personell til stede for å organisere en innsatsstyrke etter tidligere modell. Industrivernet er organisert med en felles industrivernleder og et styre som administrerer og

drifter den felles beredskapen. Det er etablert et beredskapsplanverk med rutiner og stående ordre for førstehåndtering og varsling som skal gjennomføres av de som er tilstede. Videre er det bakvaktordning som sikrer oppmøte av en beredskapsansvarlig. Det er opprettet et beredskapssenter med aktuell dokumentasjon og rutiner for mottak av nødetatene. Ordningen er utarbeidet i samarbeid med brannvesenet.

Utviklingen og dagens organisering av beredskapen på Sjursøya er en modernisering og tidsriktig tilpasning til virksomhetenes evne og muligheter til håndtering av uønskede hendelser. Ordningen inkluderer samordning med nødetatene og søker å etterleve myndighetskravene. Spørsmålet er om det er tilfredsstillende i forhold til den risiko som anlegget representerer. Til det er det flere svar. Så langt synes tiltakene å tilfredsstillende myndighetskravene.

Det er kun oljeaktiviteten og togtransporten av Jetfuel til Gardermoen som dekkes av industrivernet.

KONTRAKTER OG AVTALER

Leiekontrakter

Flere benytter standard leieavtaler for næringslokaler utarbeidet av Huseiernes Landsforbund, Foreningen Næringseiendom og Forum for Næringsmeglere/Norges Eiendomsmeglerforbund.

Her beskrives leieobjektet, forholdsmessig andel av eiendommens fellesarealer og utleiers og leietakers rettigheter og plikter i forhold til fellesområder. I tillegg til overtagelse, leietid og leiesum er følgende forhold interessant for rapporten:

- Leietaker sin forholdsmessige andel av felles kostnader
- Leietakers plikter om behandling av leieobjektet
- Leietakers plikter til å sette seg inn i offentlig regelverk
- Leietaker er ansvarlig overfor alle offentlige myndigheter
- Leietaker plikter å etablere et internkontrollsystem som oppfyller de til enhver tid gjeldende krav
- I tilfeller der det anses nødvendig for å forebygge eller begrense skade på eiendommen, har utleier rett til å skaffe seg adgang til leieobjektet uten varsel
- Det påhviler utleier å besørge og bekoste nødvendig vedlikehold etter nærmere beskrivelse
- Leietaker kan ikke foreta endringer i leieobjektet uten utleiers skriftlige forhåndssamtykke

Andre avtaler

Avtaler som:

- Regulerer leveranser, samordning og andre forhold med betydning for HMS og beredskap
- Skal sikre leietaker tilgang til infrastruktur tjenester, rasjonell drift og ryddighet
- Gjelder vedlikehold, renovasjon og kantine
- Gjelder vaktjeneste, sikkerhet og industrivern.

Kongsberg teknologipark (KTP)

I avtalen om leveranse av faste infrastruktur tjenester heter det:

Industrivernet ledes faglig og budsjettmessig av eget styre. Representantskapet er Industrivernets øverste organ. Adm. direktør i industrivernpliktige virksomheter er medlem av representantskapet. Industrivernet utføres i h.h.t. vedtekter for industrivernet, vedtatt av Industrivernets styre og representantskap. Administrativt er Industrivernet knyttet til KTP. Industrivernets styre og representantskap vedtar de årlige planer og budsjetter og fastsetter prinsipp for fordeling av kostnadene mellom de industrivernpliktige virksomhetene.

Raufoss Industripark

Raufoss Beredskap har ansvaret og oppgaven med å koordinere, samordne og drifte parkens beredskap og industrivern. Daglig leder i Raufoss Beredskap er oppnevnt som industrivernleder for alle de 9 industrivernpliktige virksomhetene i parken.

I tillegg har Raufoss Beredskap brannsløkketjeneste for Vestre Toten Kommune

Industrivernet er organisert med brannmannskaper som i tillegg utøver orden og sikring og teknisk tjeneste. Raufoss Beredskap har også 24 t. alarmsentral, brann-, innbrudd-, heis- og trygghetsalarmer. I tillegg utføres ulike HMS-kurs, kontroll på brannapparater og brannslanger, samt forebyggende brannkontroll.

Hver virksomhet har HMS- og Industrivernkontakt med arbeidsoppgaver:

- være industrivernleders og brannvern sjefs kontaktledd inn mot det enkelte selskap i HMS- og industrivernsaker
- være pådriver og koordinator for selskapenes gjennomføring av risikoanalyser og revisjoner av disse
- sammen med industrivernleder og brannvern sjef bistå med forebygging og beredskapstiltak samt øvelsesplanlegging iht risikoanalysene i selskapet
- holde seg oppdatert med endringer i prosesser og andre forhold som kan påvirke sikkerheten i selskapet, melde slike endringer til industrivernleder og iverksette nødvendige tiltak

- revisjoner av selskapets risikoanalyser.

Herøya Industripark

Industrivernpliktige virksomheter og Eramet, som er nabovirksomhet til industriparken, har gått sammen om å danne Felles industrivern for sine virksomheter på Herøya. Herøya industripark AS organiserer og er administrativt ansvarlig for Felles industrivern. Den daglige driften av Felles industrivern kjøpes inn av den profesjonelle beredskapsaktøren Nokas Beredskap.

Nokas Beredskap AS er eid av Nokas AS, selskapet har en industriell beredskapsstyrke på brann, oljevern mm, og har i tillegg utførende ansvar for adgangskontroll og døgnbemanning av vaktentral. I tillegg til å levere industrivern og utrykningstjenester, har Nokas Beredskap AS et bredt opplæringsprogram og kurs for industrivernpersonell, samt brann- og førstehjelpskurs. Selskapet leverer også hjertestartere og gir opplæring i bruk av disse.

Nokas Beredskap AS med sine industrivern- og brannmannskaper er samlokalisert med Porsgrunn Brannvesen.

Nokas har en kasernert innsatsstyrke på 3 + 1 som utgjør førsteutrykningen 24 / 7. I tillegg er det utpekt 7 stk. skiftmannskaper fra virksomhetene som alle har forhåndsdefinerte oppgaver ved fremmøte på utrykning. En av disse er pumpemann som med egen bil, og nødvendig kommunikasjon, kan ta seg raskt frem til brann- eller ulykkesstedet. I tillegg har virksomhetene utpekt 3 stk. skiftgående gassmålere og etablerer også redningsstab med egen ressursgruppe for informasjon og krisekommunikasjon. Herøya Industripark har lang erfaring i bruk av portvakt, orden og sikring og bruk av egne ressurser til teknisk støtte.

Herøya Industripark AS sørger for kommunikasjon og læring gjennom faste møter med leietakerne og beredskapen. Det er etablerte systemer for innrapportering av avvik og nestenulykker samt endringer og driftsforstyrrelser. I parken er det et strengt regime for løfteoperasjoner og arbeid eller forhold som belaster eller berører grunnen som veier, gangbaner og andre inne- og uteområder.

Felles industrivern dekkes av virksomhetene etter gitt fordelingsnøkkel, basert på antall ansatte og risiko.

Elkem Fiskaa Teknologipark

Industriverngrupper består av heltidsansatte og skiftgående personell. Innsatsgruppene er opplært i brannvern, røykdykkertjeneste, førstehjelp og kjemikalievern. Det er etablert redningsstab og støttegrupper som består av kjentmenn som har ansvar for teknisk støtte, orden og sikring ved uhell og ulykker.

Industrivernet har i tillegg et utstrakt samarbeid med offentlige redningsetater som politi og brannvesen, og går inn under ledelse av disse så snart de ankommer teknologipark etter uhell/ulykker. Teknologiparken har en felles avtale når det gjelder industrivern. Ledelsen har

kvartalsmøter ang. fellesområder og kostnader. Budsjett for samordnet industrivern inkludert øvelser er i 2016 ca.4 mill.

Modell for fordeling : Prosentvis fordeling for bedriftene på området etter en egen fordelingsnøkkel.

Solar : 67% Carbon 26% Teknologi 4% Silicon Materials 2% pr. i dag.

- Industrivernet består av:
Redningsstaben som har ansvar for å lede redningsarbeidet i en alarmsituasjon.
- Industriverngrupper som består av heltidsansatte skiftgående personell.
- Støttegrupper som består av kjentmenn som har ansvar for teknisk støtte, orden og sikring ved uhell og ulykker.
- Industrivernet og de offentlige redningsetatene har systematiske og jevnlig øvelser sammen.

Mo Industripark (MIP)

I avtalen mellom MIP og bedrift heter det:

MIPs plikter:

MIP skal koordinere og lede arbeidet og er i den sammenheng kontakt mot myndighetene. MIP skal til enhver tid holde en døgnkontinuerlig kjernestyrke på 2 personer som skal rykke ut ved alarmer. En av disse vil ha funksjon som innsatsleder, og vil overta rollen fra lokal innsatsleder ved ankomst skadested.

MIP skal holde utstyr og materiell i samsvar med myndighetenes krav.

MIP skal holde instruktør og foreta sikkerhetsopplæring av støttepersonellet (som beskrevet i beredskapsplan).

MIP og de øvrige samarbeidende bedriftene skal organisere lovbestemte øvelser.

Bedriftens plikter i Mo Industripark:

Bedriften skal ha tilknyttet følgende personer/støttepersonell til felles industrivern:

1 industrivernleder/kontaktperson mot felles industrivern

3 innsatsmannskaper

Industrivernleder skal fungere i redningsstaben ved Mo Industripark og legges inn på alarmeringsliste i Industrivernplanen.

Bedriften skal sørge for at støttepersonellet har nødvendig personlig utstyr for sin funksjon.

Bedriften skal sørge for at støttepersonellet gjennomgår nødvendig opplæring som er avdekket i bedriftens risikoanalyser og beskrevet i beredskapsplan.

Bedriften skal i samarbeid med sikkerhetssjefen i MIP, utarbeide beredskapsplaner og fungerende rutiner mot felles industrivern.

Bedriften plikter å installere og vedlikeholde egne alarmanlegg etter de behov bedriften avdekker.

DRØFTING

Næringsparker og baser kan vurderes som «områder med forhøyet risiko». Begrepet ble første gang brukt i Stortingsmelding nr. 22 (2007 – 2008) og er brukt av DSB i blant annet Sydhavna-rapporten (2014). Områdene kan identifiseres etter følgende kriterier:

- Et geografisk begrenset område med flere risikofylte aktiviteter og virksomheter.
- En uønsket hendelse ved en virksomhet kan forplante seg til øvrige virksomheter og derfor utløse en større ulykke eller katastrofe.
- Konsekvensen for befolkningen rundt området kan bli svært alvorlig.
- Områdets samlede risiko vil kunne utgjøre mer enn summen av risikoen fra de enkelte virksomhetene.

(Brukt av DSB i Risavika-rapporten)

Sydhavna- og Risavika-rapportene tar opp problemstillinger og anbefalinger som er helt analoge med de funn som er gjort i dette prosjektet. Industrivernplikt og samarbeid om beredskap er av særlig interesse for denne rapporten.

Anbefalinger i Risavika-rapporten er:

1. Det bør tas initiativ til å vurdere Risavika som ett beredskapsområde, hvor kommunen, nødetatene, NSO og industri/næringsliv, i samråd med DSB, gjennomgår den samlede beredskapen. I denne vurderingen inngår både privat og offentlig beredskap, herunder konkrete ressurser som mannskaper, kompetanse og utstyr.
2. NSO bør styrke tilsynet med industriområder og i større grad involvere brannvesenet i sine tilsyn og i sine vurderinger av pålegg om industrivernplikt. Det bør i større grad vurderes om den samlede aktiviteten i industriområder kan gi grunnlag for å pålegge virksomheter å etablere industrivern ut fra kriteriene risiko og beliggenhet.

Tilsvarende er beskrevet i Sydhavna-rapporten. Her er det presisert at HMS-etatene i større grad bør føre tilsyn med krav om samordning etter IK-forskriften § 6.

Løsningen og resultatet for Sjursøya er beskrevet i kap. «Industrivern».

Risavika-rapporten pkt. 1, beskrevet over, er et ekstrakt av de behov som i ulike sammenhenger er identifisert, og vil sannsynligvis bli langt mer aktuelle fremover. Utviklingen viser færre ansatte i virksomhetene enn tidligere, men med fortsatt høy aktivitet og produksjon. I tillegg utvikler og utvider næringsparkene seg og det etableres nye. Regelverket, dagens tilsynspraksis og saksbehandling, er ikke godt nok tilpasset denne utviklingen.

Forskrift om industrivern er i utgangspunktet basert på at virksomheten kan etablere en forsvarlig og effektiv førsteinnsats ved hjelp av de personer som er tilstede og sysselsatte i virksomheten. Videre forutsetter forskriften at virksomheter vurderer sitt nærområde og etablerer nødvendig samordning av industrivernet. For å møte beredskapsbehovet i næringsparker og baser kan NSO stille krav om industrivernplikt ved særskilt vedtak og stille krav om samordning.

For å synliggjøre risiko viser virksomhetene til risikovurderinger og scenariobeskrivelser. Disse kan være utført av virksomheten selv eller av ekstern konsulent. Ofte sier ikke resultatene av disse vurderingen noe om konsekvensene ved dominoeffekt eller kumulativ risiko, slik dette er omtalt her. Det er heller ikke utarbeidet og implementert begreper og definisjoner som i tilstrekkelig grad sikrer en god og forsvarlig kommunikasjon om risiko og beredskapsbehov. Dette gjelder i kommunikasjon mellom virksomhetene i næringsparken og mellom myndigheter og virksomhet.

Risiko beskrives ved hendelser med utgangspunkt i spørsmålet; hva kan skje hvor. Slik som rørbrudd, svikt i en ventil, overfylling osv. Den iboende risikoen eller potensialet ved lagret mengde farlig stoff vurderes ikke. To eller flere virksomheter gjennomfører ikke felles risikovurdering for å avdekke smittefare og dominoeffekt. Hva kan konsekvensen bli om tanken varmes opp av en brann i nabovirksomheten? Slike spørsmål er ofte fraværende. Det er ofte myndighetene som eventuelt bringer disse og lignende spørsmål på banen.

De fleste virksomheter har mer fokus på hvordan egne mulig hendelser kan påvirke omgivelsene enn hva hendelser på andre virksomheter kan påvirke egen virksomhet. (Heletbild av risk inom industriparker, 2015, vedlegg 3)

For den enkelte virksomhet bør det være en fordel å ligge innenfor en næringspark. Flerbruksfordelen bør gi uttelling innenfor beredskap og flere andre HMS forhold. Dette er fordeler som burde gi konkurransefortrinn sett i forhold til tilsvarende virksomhet med beliggenhet på utsiden av industriparken. Denne fordelene er sammensatt og kan måles i ulike verdier. Imidlertid er det virksomheter som velger å etablere seg på utsiden av næringsparken. Nettopp med argumentet at det blir for kostbart å være på innsiden med alle felleskostnadene.

Er det en brist her? Eller må vi forutsette slike løsninger fordi det er forskjell på virksomhetene og deres behov? Prosjektet har ikke til hensikt å finne insitamenter for å piske flere virksomheter inn i næringsparken, men å bidra til forsvarlige og sikre løsninger for de som er der.

For å kunne bidra er det en betingelse at risiko og beredskapsbehov kan kommuniseres på en tilfredsstillende måte. Det er for liten presisjon i denne kommunikasjonen. Det settes av for liten tid og ressurser. Det er ofte også mangel på kvalifikasjoner og kunnskap om risiko og håndtering av risiko. For de næringsparker som har utpekt en «hovedbedrift», eller eier som drifter beredskapen, fungerer dette langt bedre enn for de som ikke har en slik organisering. Her har man opparbeidede systemer for å etterspørre risiko og et helhetlig risikobilde. Systemer for å kommunisere resultater og konkrete krav til beredskap og utligning av utgifter.

I denne sammenheng kan vi peke på to tilfeller der regelverket stiller tydelige krav til samordning og der dette praktiseres i dag:

1. Storulykkeforskriften § 8
2. Forskrift om industrivern § 11

I tillegg bidrar interkontrollforskriftens § 6.

Det er klare begrensninger i dette regelverk. Forskrift om industrivern gjelder bare for industrivernpliktige virksomheter og storulykkeforskriften gjelder bare for storulykkevirksomheter. For annet regelverk som stiller krav til beredskap er praksisen den samme. For eksempel tankforskriften gjelder kun for bestemte tanker osv. Dette gir selvfølgelig klare føringer for virksomheter, eiere og myndigheter som resulterer i at det i for liten grad tas hensyn til domino og kumulativ risiko.

Alle virksomhetene innenfor næringsparken er, i mer eller mindre grad, risikoeiere. Alle risikoeiere må bidra forholdsvis med beredskapstiltak. Det er en forutsetning at risiko er identifisert. Det forutsetter igjen nødvendige ressurser, organisering og kvalifikasjoner. Utfordringen er blant annet å skape forståelsen for at risikoeiere må ta ansvar og bidra. I denne sammenheng gjelder det også de mulige uønskede hendelser som kan påføre andre skade. I dette ligger også at de virksomheter som kan bli skadet må kjenne til mulige konsekvenser og iverksette tilpassede tiltak.

Kommunen har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sine geografiske områder.

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven), med forskrift om kommunal beredskapsplikt gir kommunen virkemidler også ovenfor næringsparker og baser. Dette praktiseres ulikt og ofte er det brannvesenet som er pådriveren. For å oppnå gode tilpassede tiltak er det avhengig av en god kommunikasjon mellom brannvesenet og kommuneledelsen, og en avklaring i bruk av regelverket.

Det er kommunens ledelse som har det overordnede ansvaret for at forskriften om kommunal beredskapsplikt etterkommes. Og det er fylkesmannen som fører tilsyn med kommunens oppfyllelse av plikter etter denne forskriften.

I veilederen heter det at uønskede hendelser kan ligge utenfor kommunens geografiske område, men likevel få betydning for kommunen. Eksempler på dette er ulykker på bedrifter som medfører forurensning i nabokommuner eller utslipp av farlige gasser som driver inn i nabokommunen.

Kommunen har en *pådriverrolle* overfor andre relevante aktører innenfor sitt geografiske område. Relevante aktører er for eksempel eiere av kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner, frivillige organisasjoner, bedrifter med storulykkespotensiale, nødetatene osv. Kommunen skal involvere disse i arbeidet med den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen og i oppfølging av funn

som analysen avdekker. Videre skal kommunen påse at kommunens beredskapsplan er samordnet med relevante offentlige og private krise- og beredskapsplaner

Mange Fylkesmenn er aktive pådrivere i dette arbeidet. I Grenland er dette rådet aktivt med deltakelse fra virksomhetene i området. Beredskapsrådet er et forum bestående av personer fra politisk og administrativ ledelse i kommunen og lokale/regionale representanter fra sentrale samarbeidspartnere/støttespillere i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Beredskapsrådet er et forum for gjensidig orientering om beredskapsarbeidet og nødvendige avklaringer av ansvarsforhold og fordeling av arbeidsoppgaver.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) anbefaler at alle kommuner etablerer et beredskapsråd for å møte de kravene som stilles. Det er viktig at de virksomhetene som har ansvar for å løse en krise inviteres med i arbeidet. I tillegg vil rådet være en god arena for samordning av beredskapsplanene mellom aktørene.

Alle risiko- og sårbarhetsanalyser internt i kommunen, som for eksempel fra industri, bør inngå som grunnlag for den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen. Dersom det gjennom arbeidet avdekkes områder, temaer og sektorer hvor det er behov for mer detaljerte analyser skal kommunen gjennomføre dette, eller oppfordre andre relevante aktører til å gjennomføre det.

Allerede i sårbarhetsutvalgets utredning (NOU 2000:24) påpekes det at «de forskjellige hovedfunksjoner i samfunnet, slik som transport, kraftforsyning, kommunikasjon og helsetjenester, har utviklet en stor grad av gjensidig avhengighet». En svikt i en av disse funksjonene vil da kunne føre til konsekvenser i andre sektorer og funksjoner. Det er ikke vanskelig å overføre dette synet på risiko og sårbarhet til næringsparker og baser. Kommunen skal påse at relevante offentlige og private aktører inviteres med i arbeidet med utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalysen.

Ved å styrke samarbeidet og kommunikasjonen mellom tilsynsmyndigheter, kommunene og fylkesmann, vil man kunne oppnå en tydeligere og presis forventning og krav til virksomheter i områder med forhøyet risiko. Dette vil også kunne bidra til god og tilpasset veiledning og samling av kunnskap for å oppnå de beste resultater. Et eksempel på område der dette kunne bidra er Risavika. Et eksempel på at dette fungerer og er under utvikling, er Herøya.

Det er ved hjelp av lokalt samarbeid man oppnår de beste resultater. Når kommunen og lokale nødetater engasjerer seg, og går i direkte dialog med virksomhetene, kan gode tilpassede tiltak utvikles og implementeres raskt. En tverrfaglig pragmatisk tilnærming som skaper felles forståelse og appellerer til samarbeid synes å være en god oppskrift. Dette forutsetter også at det er kommunikasjon og informasjonsflyt mellom sentrale- og lokale myndigheter. Dette gjelder særlig

utveksling av tilsynsresultater. Myndighetene, i samarbeid med virksomhetene, kan utvikle tilpassede verktøy, føringer for arbeidet og fremme konkrete tilpassede løsninger.

I dag er det praksis at NSO og andre tilsynsmyndigheter sender tilsynsrapporter etter storulykkesilsyn til Fylkesmann. Hva dette bidrar til er ukjent. Det er også etablert et solid og utstrakt tilsynssamarbeid mellom HMS myndigheten. Ett konkret resultat av dette samarbeidet er felles tilsynsaksjon 2016 der fokus nettopp var samordning. Se vedlegg 4. Aksjonen var nyttig på mange måter og ga flere læringspunkter. Imidlertid bidro den ikke til å klargjøre forhold som drøftes i denne rapporten. Resultatet viser at risiko og behov for samordning til en viss grad er identifisert, men det sies lite om hva dette har ført til av beredskapstiltak. Resultatet viser også at både brukere og tilsynspersonell oppfatter regelverket som uklart.

Eksempel fra Herøya

I praksis består felles industrivern av både profesjonelle mannskaper ansatt i NOKAS Beredskap, og semiprofesjonelle mannskaper ansatt i de ulike industrivernpliktige virksomhetene i parken. Profesjonelle ansatte i NOKAS omtales som innsatspersonell, mens semiprofesjonelle ansatte som beredskapsdisponerte mannskaper. I motsetning til NOKAS sine profesjonelle styrker, er de beredskapsdisponerte mannskapenes primæroppgave knyttet til daglig drift i de ulike virksomhetene. De beredskapsdisponerte kalles altså kun inn i kritiske situasjoner for å bistå NOKAS sitt profesjonelle innsatspersonell. (Beredskap i norsk industri, Espen Mjøen 2016)

Beredskapsordningen på Herøya skal sikre nødvendig lokalkunnskap om den enkelte virksomhet. De beredskapsdisponerte bistår med informasjon om hendelsen, potensialet, bygninger anlegg osv. For å forsterke denne effekten er det i tillegg organisert med en beredskap på den enkelte fabrikk der blant annet skiftleder møter innsatsleder på skadestedet. I tillegg har virksomhetene etablert redningsstab med egen ressursgruppe for informasjon og krisekommunikasjon. Herøya Industripark har lang erfaring i bruk av portvakt, orden og sikring og bruk av egne ressurser til teknisk støtte.

Normalt er det politiet som har ansvaret for å lede innsatsen ved hendelser som berører liv, helse og miljø. På Herøya ligger dette ansvaret hos industrivernet, eventuelt hos brannvesenet dersom vakthavende brannsjef velger å ta over ledelsen på skadestedet. Ved uønskede hendelser på Herøya reiser politiet kun til redningsstab ved behov. Fra redningsstab observerer politiet situasjonen og videreformidler informasjonen til LRS ved politihuset. Bakgrunnen for en slik avtalt ordning er at krisehåndtering på et så omfattende industriområde styres og ledes på en noe annen måte enn ellers i samfunnet. I tillegg er det store mengder og stort antall farlige kjemikalier på området.

Det er industrien som er best kvalifisert til å vurdere innsatsen inne på området. De har alt av nødvendig utstyr, det har ikke vi. Ansvaret til politiet ligger mer i forhold til evakueringsbiten, sperring av veier og varsling av befolkningen. (Beredskap i norsk industri Espen Mjøen, 2016. Uttalelse fra Politiet).

Utfordringen i denne type samordning og samarbeid er at man har ulike organisering, ledelsessystem, ulike begreper og termer, og det som ofte gir størst utfordring er samband og kommunikasjon. Når flere aktører skal samordne beredskapstiltak og samarbeide om krisehåndtering, er det særdeles viktig å utarbeide og implementere gode tilpassede ordninger og praksis for å sikre høy grad av situasjonsbevissthet og et felles situasjonsbilde så raskt som mulig.

Utrykningsvei, oppmøteplass, merking av porter og bygninger, begreper og termer brukt for å beskrive hendelsen,

Prosedyrer, retningslinjer, fellesbestemmelser og samordningstiltak overvåkes og driftes gjennom jevnlige møter. Eksempler er; HMS-komite møte, HVO møte, Industrivernråd, Allmøter.

Eksempler på dokumenter:

- Leieavtale
- Fellesbestemmelser
- Felles industrivern
- HMS bestemmelser for området
- Alarm og varsling
- Beredskapsplan
- Organisasjon
- Ledelse og ansvar
- Sikringsbestemmelser
- Forvaltning av fellesarealer og utstyr

Hvordan organisere og gjennomføre:

- Tilgjengeligheten på felles bestemmelser
- Forventet rapportering av avvik til hovedbedrift
- Informasjon og kommunikasjon
- Søknader om dispensasjon fra fellesbestemmelsene
- Internt tilsyn
- Reaksjon ved avvik
- Dokumentstyring
- Tilsynsrapporter
- Leieavtaler
- Avtaler om leveranser
- Risikovurderinger
- Beredskapsplaner

VEDLEGG 1: LOVER OG FORSKRIFTER

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

Kapittel 2. Arbeidsgivers og arbeidstakers plikter

§ 2-2. Arbeidsgivers plikter overfor andre enn egne arbeidstakere

- (1) Når andre enn arbeidsgivers egne arbeidstakere, herunder innleide arbeidstakere eller selvstendige, utfører arbeidsoppgaver i tilknytning til arbeidsgivers aktivitet eller innretning, skal arbeidsgiver:
- a) sørge for at egen virksomhet er innrettet og egne arbeidstakers arbeid er ordnet og blir utført på en slik måte at også andre enn egne arbeidstakere er sikret et fullt forsvarlig arbeidsmiljø,
 - b) samarbeide med andre arbeidsgivere for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø,
 - c) sørge for at innleid arbeidstakers arbeidstid er i samsvar med bestemmelsene i kapittel 10.
- (2) Hovedbedriften skal ha ansvaret for samordningen av de enkelte virksomheters helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Dersom det samtidig sysselsettes mer enn 10 arbeidstakere, og ingen virksomhet kan regnes som hovedbedrift, skal det skriftlig avtales hvem som skal ha ansvaret for samordningen. Kommer slik avtale ikke i stand, skal det meldes til Arbeidstilsynet som bestemmer hvem som skal ha ansvaret for samordningen.
- (3) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av arbeidsgivers plikter etter denne paragraf.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

§ 6. Samordning

Når flere virksomheter utøver arbeid på samme arbeidsplass, skal de, når det er nødvendig, skriftlig avtale hvem av dem som skal ha ansvaret for å samordne internkontrollen for deres felles aktiviteter eller områder. Kommer slik avtale ikke i stand, kan tilsynsmyndighetene bestemme hvem av dem som skal ha dette ansvaret. Dersom hensynet til helse, miljø eller sikkerhet tilsier en annen ansvars plassering, kan tilsynsmyndighetene omgjøre en inngått avtale.

Når en virksomhet som oppdragsgiver engasjerer oppdragstakere e.l. til å utføre oppgaver på virksomhetens eget område eller anlegg, skal oppdragstakers internkontroll såvidt mulig legges til

grunn for de aktiviteter som omfattes av oppdraget. Dette gjelder både der oppdraget utføres av oppdragstaker personlig, ved egne ansatte eller andre. Oppdragsgiver skal informere om fellesregler o.l. og påse at mulige mangler blir korrigert eller nødvendige tilpasninger foretatt i sin egen eller oppdragstakers internkontroll.

Til § 6 Samordning

Denne bestemmelsen gjelder i situasjoner hvor flere virksomheter utfører arbeid/aktivitet sammen, på samme arbeidsplass, eller for hverandre. Første ledd omfatter bl.a. de situasjoner som er nevnt i arbeidsmiljøloven § 2-2, mens annet ledd omfatter tilfeller hvor en virksomhet engasjerer andre til å utføre arbeid for seg, f.eks. vedlikehold, konstruksjons- eller byggearbeid.

Etter første ledd skal virksomheter som samtidig utfører arbeid på samme arbeidsplass skriftlig avtale hvem av dem som skal ha ansvaret for å samordne internkontroll for felles aktiviteter eller områder. Bakgrunnen er det åpenbare behovet for at noen ivaretar og har oversikt over det totale helse-, miljø- og sikkerhetsbildet på slike arbeidsplasser. Kravet er begrenset til tilfeller hvor samordning anses nødvendig. Samordning må antas å være nødvendig når flere virksomheter som utøver arbeid på samme arbeidsplass til sammen har mer enn 10 arbeidstakere, jf. aml. § 2-2. I tilfeller hvor antallet arbeidstakere er færre enn 10, kan det tenkes situasjoner hvor risikoen forbundet med flere virksomheter på samme arbeidsplass vurderes å være så høy at samordning av virksomhetenes internkontroll anses nødvendig.

Foruten å fastslå hvilken virksomhet som har samordningsansvaret, bør avtalen også inneholde en oversikt over hvilke områder og/eller aktiviteter som inngår i samordningsansvaret. Hvilken virksomhet som i det enkelte tilfelle er den mest naturlige til å ivareta samordningsansvaret vil variere. Det kan være den som bestiller et arbeid, mens for noen virksomheter kan samordningsansvar fremgå av konsesjonsvilkår.

Regler om samordning og koordinering mellom flere virksomheter finnes bl.a. i arbeidsmiljøloven § 2-2 og i byggherreforskriften. Virksomhet med hovedvirksomhetsansvar etter arbeidsmiljøloven § 2-2 vil normalt kunne ha ansvaret også etter internkontrollforskriften. I henhold til byggherreforskriften har byggherre ansvar for å utpeke en koordinator for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen. Byggherrens koordinering har som hovedformål å hindre unødig konflikt mellom ulike virksomheter og ulike arbeidsoperasjoner slik at det ikke oppstår fare for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Dersom det er flere virksomheter som hver ivaretar plikter etter ulike regelverk, må disse igjen koordinere seg slik at resultatet blir i samsvar med regelverket. Ved virksomhet som drives ved f.eks. kjøpesentre, næringsparker o.l., kan det ofte være naturlig at driftsselskap eller holdingselskap ivaretar samordningsansvaret. Vedkommende virksomhet må uansett ha nødvendig oversikt, kompetanse og myndighet.

Dersom det ikke er inngått avtale kan tilsynsmyndighetene bestemme hvem av virksomhetene som skal ha samordningsansvaret. Tilsynsmyndighetene kan også omgjøre en inngått avtale i særlige tilfeller. Utgangspunktet er at den virksomheten som skal ha ansvar for å samordne internkontrollen på et område hvor flere ulike virksomheter arbeider, må ha nødvendig oversikt, kompetanse og myndighet til å ivareta ansvaret. Dersom tilsynsmyndighetene finner at den virksomheten som i avtalen har påtatt seg samordningsansvaret ikke kan ivareta dette, kan avtalen omgjøres.

Annet ledd gjelder internkontroll i oppdragsforhold. Bestemmelsen omfatter bare arbeid som utføres ved oppdrag på oppdragsgivers eget område eller anlegg.

Utgangspunktet er at den som driver virksomhet knyttet til et fysisk anlegg etc. skal sørge for at alle aktiviteter på området er omfattet av internkontroll, uansett om de som utfører aktiviteten er ansatt i virksomheten eller ikke. Bakgrunnen for dette er at det ofte er likegyldig om de personer som er utsatt for risiko under utførelsen av sitt arbeid står i et ansettelsesforhold til virksomheten eller ei. Det samme vil naturligvis gjelde ved fare for forurensning av ytre miljø, og ellers ved generelle sikkerhets- og vernetiltak som er nødvendig for å hindre farlige eller skadelige situasjoner i å oppstå i tilknytning til egen virksomhet.

Det er internkontrollen til den virksomheten som skal utføre oppdraget som skal legges til grunn. Det innebærer bl.a. at oppdragsgiver må vurdere hvilken risiko som oppstår når leverandører og oppdragstakere utfører aktiviteter inne på oppdragsgivers område. I tilfeller hvor bruk av oppdragstakere er fast ordning eller skjer ofte, kan det være nødvendig å innta faste rutiner for dette i egen internkontroll. Når oppdragstakere bare unntaksvis er inne, må risiko vurderes i det enkelte tilfelle. Utgangspunktet er at det er belastninger eller faremomenter knyttet til oppdraget som må vurderes.

Reglene innebærer at den som er ansvarlig for virksomheten må undersøke om de oppdragstakere virksomheten engasjerer, har tilfredsstillende internkontroll. Ofte vil det være nødvendig å vurdere om ens egen internkontroll dekker generelle rutiner og tiltak på området som har betydning f.eks. for arbeidsmiljø, ildsbruk, verneutstyr eller fare for forurensning.

Graden av tilpassing og/eller korrigerende mellom oppdragsgivers internkontroll og oppdragstakers internkontroll vil variere både med type og omfang av oppdraget, virksomhetens størrelse og risikofaktorer og hvor tilfredsstillende oppdragstakers internkontroll vurderes å være. Utgangspunktet er hele tiden at en skal sikre seg at internkontrollen er samordnet i nødvendig grad slik at resultatet blir i samsvar med lovgivningen.

Tilfeller hvor virksomheten kjøper komponenter, deler og utstyr av en annen virksomhet vil som hovedregel ikke utløse samordningsplikt.

Forskrift om industrivern

§ 11. Samordning av industrivern

Dersom konsekvensene av en uønsket hendelse kan påvirke annen virksomhet som er pliktig til å etablere industrivern etter denne forskriften, skal virksomhetenes industrivern samordnes. Samordningen skal avtales skriftlig og beskrives i virksomhetens beredskapsplan.

0 Endret ved forskrift 18 feb 2015 nr. 135 (i kraft 1 mars 2015).

Til § 11 Samordning av industrivern

Der to eller flere virksomheter holder til innenfor et geografisk avgrenset område kan det være hensiktsmessig, og nødvendig, å samordne industrivernressursene. Ved en slik samordning skal likevel hver av de industrivernpliktige virksomhetene oppnevne egen industrivernleder.

Det er kun virksomheter som er omfattet av forskriften som kan pålegges å samordne i henhold til denne bestemmelsen. Virksomhetene skal samordne industrivernet så langt det er hensiktsmessig. I visse tilfeller kan det være tilstrekkelig å samordne varsling og evakuering, for eksempel ved gasslekkasje eller brann i en virksomhet, som kan føre til at personer i nabovirksomheten(e) må evakueres.

Storulykkeforskriften § 8

Virksomhet skal identifiseres som dominovirksomhet der sannsynligheten for eller konsekvensene av en storulykke vil være større på grunn av nærhet mellom virksomhetene, deres geografiske beliggenhet og deres beholdning av farlige kjemikalier.

Dominovirksomheter skal utveksle relevante opplysninger slik at de kan ta hensyn til den samlede risiko for storulykke i sitt systematiske arbeid for å:

- a) forebygge og begrense konsekvensene av storulykker,
- b) samarbeide om å informere allmennheten og nærliggende virksomheter, jf. § 12, og
- c) samarbeide om å formidle tilstrekkelige opplysninger til relevante nød- og beredskapssetater og kommunen til bruk for eksterne beredskapsplaner.

Dominoeffekt i henhold til denne forskrift omfatter kun storulykkevirksomheter, og foreligger når:

- to eller flere storulykkevirksomheter er berørt, og
 - en serie av ulykkeshendelser inntreffer, og
 - hver ulykkeshendelse er en konsekvens av den foregående, og
 - hvor konsekvensene øker og resulterer i storulykke.
- Sentral dokumentasjon som bør utveksles er:
- risikovurderinger som omfatter helse, miljø og sikkerhet

- sikkerhetsrapport eller melding
- beredskapsplan
- erfaringer fra egne og felles øvelser
- informasjon om inntrufne uønskede hendelser og tilløp til slike

Forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen

§ 2. Virkeområde

Forskriften regulerer håndtering av farlig stoff og utstyr og anlegg, herunder rørledninger med tilhørende systemer, som benyttes ved håndtering av farlig stoff. Forskriften regulerer prosjektering, konstruksjon, produksjon, omsetning, installasjon, drift, endring, reparasjon, vedlikehold og kontroll av utstyr og anlegg som benyttes ved håndtering av farlig stoff.

For rørsystem som har utgangspunkt til havs gjelder forskriften fra det punkt slikt rørsystem første gang krysser marbakken til fastland eller øy, og rørsystem med utgangspunkt på fastland, også når deler av rørsystem over land senere krysser fjorder, sund m.m.

Forskriften regulerer lasting, lossing og stasjonær oppbevaring av farlig stoff på skip, herunder omlasting fra skip til skip.

§ 18. Nabovirksomheter

Nabovirksomheter som hver for seg håndterer farlig stoff der en hendelse kan få konsekvens for nabovirksomhet, skal utveksle informasjon og samordne tiltak slik at sikkerheten blir ivaretatt.

§ 19. Beredskapsplikt

Virksomheter som håndterer farlig stoff skal utarbeide en beredskapsplan og etablere en tilstrekkelig egenberedskap med tilhørende varslings- og innsatsplaner. Beredskapsplanen skal oppdateres jevnlig og redegjøre for ansvars-, oppgave- og ressursfordeling under innsats ved ulykker og andre uønskede hendelser. Beredskapsplanen skal inneholde alarmerings-, rømnings-, rednings- og slukkeinstrukser.

Meldepliktige virksomheter etter § 12 skal samordne sin beredskapsplan med offentlige

beredskapsplaner slik at det kan etableres et samarbeid med berørte lokale myndigheter.

Egnet slukke- og beredskapsutstyr skal være lett tilgjengelig på steder der farlig stoff håndteres.

Beredskapen skal øves regelmessig.

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

§ 40. (beredskapsplikt)

Den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning skal sørge for en nødvendig beredskap for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av forurensningen.

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til sannsynligheten for akutt forurensning og omfanget av skadene og ulempene som kan inntreffe.

Forurensningsmyndigheten kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette nærmere krav til beredskapen etter første ledd. Beredskapen skal etter forurensningsmyndighetens nærmere bestemmelse tilpasses den kommunale og den statlige beredskapen mot akutt forurensning.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21. - Delvis ikr., se § 89 med note.

§ 41.(beredskapsplaner)

Forurensningsmyndigheten kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette at det for virksomhet som kan medføre akutt forurensning, skal legges fram en beredskapsplan til godkjenning. Planen skal gi retningslinjer for hva som skal gjøres ved akutt forurensning og den skal fornyes etter behov.

Forurensningsmyndigheten kan fastsette nærmere vilkår for godkjenning av beredskapsplan. Det kan herunder fastsettes at beredskapsplanen skal samordnes med planer for å møte andre ulykkesituasjoner enn akutt forurensning. Forurensningsmyndigheten kan gi pålegg om endring i godkjent beredskapsplan og om nødvendig kalle godkjenningen tilbake.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

§ 42.(samarbeid om privat beredskap)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge de som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning å samarbeide om beredskapen. Slike pålegg kan omfatte plikt til å utarbeide felles beredskapsplan etter § 41 og å holde beredskapsutstyr i fellesskap.

Forurensningsmyndigheten kan kreve at avtaler om etablering av særskilt beredskapsorganisasjon og andre avtaler om beredskapssamarbeid blir lagt fram til godkjenning. Når det ikke foreligger slik avtale, kan forurensningsmyndigheten treffe vedtak om organisering og utgiftsfordeling i forbindelse med beredskapssamarbeidet.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

§ 43.(kommunal og statlig beredskap)

Kommuner skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, og som ikke dekkes av privat beredskap etter §§ 40-42.

Staten skal sørge for beredskap mot større tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av kommunal beredskap etter første ledd eller privat beredskap etter §§ 40-42.

Forurensningsmyndigheten skal såvidt mulig sørge for at privat, kommunal og statlig beredskap samordnes i et nasjonalt beredskapssystem.

Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen

§ 4-2 Bistand

Kommunen eller brannvernregionen skal, ut over eventuelle samarbeidsavtaler, inngå avtaler som legger til rette for å motta eller yte bistand ved behov i akutt brann- og ulykkessituasjoner med nabobrannvesen, industrivern, flyplass- og havariberedskap, sivilforsvar, Forsvaret m.v., der slike styrker finnes. Avtalen skal også regulere fremgangsmåte ved anmodning om bistand.

Innledning

I alle kommuner vil det kunne skje brann- og ulykkessituasjoner som utvikler seg annerledes eller blir mer omfattende enn man har tenkt seg. I slike situasjoner vil det være avgjørende at brannvesenet har etablert samarbeidsavtaler eller bistandsavtaler med de ressursene som finnes i rimelig nærhet. Sivilforsvarets fredsinnsettingsgrupper (FIG) har personell- og utstyrsressurser som er godt egnet til å bistå brannvesenet ved store og langvarige innsatsoppgaver som ikke følger direkte av sivilforsvarsloven.

Bistandsavtale

Kommunenes plikt til å yte, og rett til å anmode en annen kommune om, bistand i akuttsituasjoner er hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven § 15, tredje ledd. Det er bistand hvis et brannvesen ved enkeltstående tilfeller anmoder om assistanse i akuttsituasjoner. For at brannvesenet skal kunne gjennomføre en mest mulig effektiv og slagkraftig innsats, er det viktig at mulighetene for bistand er kartlagt. Av samme grunn skal kommunene også inngå avtaler med andre offentlige myndigheter eller beredskapsinstitusjoner om å yte bistand ved omfattende branner og ulykker. Dette skal være tilrettelagt gjennom avtale for å sikre at alle er forberedt i de tilfellene det blir aktuelt. Eiere av brannvernmateriell, transportmidler eller annet utstyr har etter brann- og eksplosjonsvernloven § 12 jf. § 5, fjerde ledd, plikt til å stille utstyr og eventuelt personell til disposisjon når brannsjefen forlanger det. Brannsjefen bør vurdere om det er aktuelt å inngå skriftlige bistandsavtaler med disse. Brannsjefen må foreta en gjennomgang av hvilke forhold som krever samarbeidsavtaler etter brann- og eksplosjonsvernloven § 15 første ledd og hva som er bistandsavtaler etter § 15 tredje ledd.

Innholdet i en bistandsavtale.

Avtalen må avklare:

- partene
- hjemmel
- hvem som kan be om bistand (rekvirere)
- hvem som kan samtykke i at bistand ytes
- rutiner for anmodning om bistand

- hvilke ressurser som kan stilles til disposisjon, materiell/personell
- varslings- og alarmeringsrutiner
- øving av rutinene
- samband
- ledelse av bistandsressursene
- kostnadsfordeling m.v.

VEDLEGG 2: BESKRIVELSE AV DE ENKELTE ANLEGG

Kongsberg Teknologipark

Kongsberg teknologipark består av selskaper som opererer globalt og utvikler høyteknologiske løsninger. De 40 selskapene sysselsetter 5 700 personer og parken har 50 000 besøkende i løpet av året. Det er en variert sammensetning av bedrifter som samarbeider og utfyller hverandre på en positiv måte. Teknologiparken har både store, mellomstore og små virksomheter innen forskjellige nisjer, men hovedvekten av selskapene er innen teknologi.

Kongsberg Våpenfabrikk

Kongsberg Våpenfabrikk ble grunnlagt i 1814. De dyktigste bergverksingeniørene ble satt til å utvikle den nye hjørnesteinsbedriften. På slutten av 1800-tallet ble Krag Jørgensen-geværet introdusert, og ble blant annet valgt som hovedvåpen for den amerikanske hæren. Dette var en av de første store eksportkontraktene for norsk industri.

Industrilokomotiv

Kongsberg Våpenfabrikk spilte en sentral rolle i oppbyggingen av norsk industri etter 2. verdenskrig. I perioden fra 1960 og frem til 1987 utviklet selskapet seg fra å være en mekanisk produksjonsbedrift til en bedrift med betydelig produktutvikling og satsing innen flere markeder med høye krav til ytelse.

Krise og ny fremgang

I 1987 ble all sivil virksomhet ble solgt. Samtidig ble det gjort en bevisst dreining fra industriell til teknologisk produksjon. Det ble lagt vekt på å utvide virksomheten innenfor teknologiområder som var beslektet med forsvarsvirksomheten. Perioden frem til 2005 kjennetegnes av maritim satsing for konsernet, som igjen var en forutsetning for børsnotering og delprivatisering.

I 1995 endret selskapet navn til Kongsberg Gruppen.

Kongsberg teknologipark AS (KTP)

Kongsberg Teknologipark AS er et heleid datterselskap av Kongsberg Gruppen ASA og har ansvaret for drift, forvaltning og utvikling av Kongsberg Gruppens samlede eiendomsmasse i Norge.

Kongsberg Teknologipark omfatter to ulike parkområder i Kongsberg; Kirkegårdsveien og Arsenalet på Kongsgårdsmoen, ca 440 000 kvm. Teknologiparkens ansatte har tverrfaglig kompetanse for å ivareta servicefunksjoner, drift og forvaltning av alle eiendommene.

I KTP sin policy heter det:

Medarbeidere er bedriftens viktigste ressurs. Vi skal derfor jobbe aktivt for å fremme et godt arbeidsmiljø, hvor helse og trivsel er prioritert. Tidspress og økonomiske hensyn skal ikke prioriteres fremfor helse og miljø. KTP skal være et ansvarlig selskap som jobber aktivt og systematisk med å forebygge skade på personell, materiell og ytre miljø. Det skal tilstrebes høy miljøbevissthet med fokus på energieffektivisering og reduksjon av skadelig påvirkning på det ytre miljø, inkludert utslipp av klimagasser, som følge av vår virksomhet.

Alle ansatte i KTP skal gjennom sitt daglige arbeid bidra til at:

- Forutsetninger og mål for HMS-arbeidet er kommunisert og forstått
- Bedriftens HMS rutiner er kjent og blir etterlevet
- HMS arbeidet blir prioritert og at vi gjennom dette skaper trygge arbeidsplasser
- Alle uønskede hendelser og nestenulykker rapporteres og følges opp med tiltak

Industrivern

KTP har ansvaret og oppgaven med å koordinere, samordne og drifte teknologiparkens beredskap og industrivern. Leder for sikkerhet & kundeservice er oppnevnt som industrivernleder for alle de 8 industrivernpliktige virksomheter i parken, et felles industrivern.

Ca. 30 personer utgjør en del av beredskapsstyrken, i tillegg inngår KTP's vaktstyrke, driftspersonell m. fl. i den totale industrivernberedskap. Industrivernet er også støttestyrke for Kongsberg Brann- og Redningstjeneste.

Industrivernet rykker ut internt på alle varslede hendelser som eks. personskade, brann, gass-/kjemikalieuhell, oljesøl, større vannskader. Eksternt ytes det bistand ved reelle hendelser når Kongsberg Brann- og Redning trenger assistanse. Det er vaktturnus med rullerende beredskap på dagtid og utkalling via telefon på fritiden.

Det gjennomføres øvelser både alene, og sammen med brannvesenet, ambulansetjenesten og politiet. Bedriftenes risikobilde har høy fokus.

Industrivernet har følgende utstyr:

Kirkegårdsveien 45

Brannbil fullt utstyrt med vanntank, pumpe, vannkanon, generator, stige, slanger, slokkemateriell, røykdykkerutstyr, IR/varmesøkende kamera, røykvifter, hjertestarter, førstehjelpsutstyr, kommunikasjonsradioer, gassmålere m.m.

Røykdykker/mannskapsbil som er noe enklere utstyrt. Ekstra slangemateriell, gass- og kjemikaliedykkedrakter, pumper, strømaggregater m.m. er plassert på tilhengere.

Arsenalet

Røykdykker/mannskapsbil utstyrt med slokkeaggregat, vanntank, røykdykkerutstyr, røykvifte, gass- og kjemikaliedykkedrakter, hjertestarter, førstehjelpsutstyr, kommunikasjonsradioer, gassmåler m.m.

Industrivernet har en «Slokketilhenger» som er bygget opp med hensikt å utøve slokkeøvelser for ansatte med bruk av skumslokkeapparater mot væske/gassbrann.

Alt beredskapsutstyr er av nyere dato og god kvalitet.

Industrivernet har eget styre sammensatt av representanter fra de industrivernpliktige bedrifter og ledes av Kongsberg Gruppen ASA. I 2015 hadde styret 5 møter.

I 2015 ble det gjennomført en storøvelse (Øvelse Bjørn i regi av SAMØV Buskerud) der nødetater, kommunen og sivilforsvaret deltok. I tillegg ble det gjennomført en rekke øvelser og instruksjon etter oppsatt plan.

Alarm og utrykninger 2015:

Personskader	7
Reell brannalarm	3
Utslipp	1
Unødige brannalarmer	58

Andre hendelser i 2015:

Bistand ved akutt sykdom	12
Bistand til brannvesenet	5

Budsjettet for industrivernet er på ca 4 mil.

Industrivernet ved Kongsberg Teknologipark utgir egen årsrapport.

Raufoss Industripark

Raufoss Industripark liggende i Vestre Toten og Gjøvik Kommuner, ca 120 km nord for Oslo.

Parken kan se tilbake på mer enn 100 års industrihistorie, og i dag syder det av aktivitet med nærmere 40 ulike bedrifter og ca 2500 ansatte. Bedriftene produserer høyteknologiske produkter innen mange bransjer til verdens mest krevende kunder verden over.

Virksomheten på stedet startet opp på slutten av 1800-tallet, og siden har det vært en rivende utvikling. Industriutviklingen på Raufoss er en historie om kontinuerlig innovasjon og nytenkning. Gjennom årene har det blitt utviklet nye og banebrytende produkter og teknologi både til sivile og militære markeder.

Eiendommen Raufoss Industripark eies i dag av en gruppe investorer gjennom Raufoss Næringspark ANS. Forvaltningen utføres av Raufoss Eiendomsforvaltning AS, i samarbeid med flere tjeneste- og servicetilbydere.

Raufoss Industripark dekker nesten 3000 dekar og omfatter i tillegg til en omfattende bygningsmasse store grøntarealer og beplantninger som sikrer et trivelig og sunt miljø for de ansatte og parkens mange gjester. Årlig besøkes Raufoss Industripark av omkring 60 000 gjester.

Raufoss Ammunisjonsfabrikk (RA) var fra starten og frem til rett etter annen verdenskrig (1896-1946) en militær hjørnesteinsbedrift. Den var etablert ut fra nasjonale militære behov, ledet og styrt av militære og preget av en militær kultur. Etter hvert presset det seg frem behov for sivil produksjon for å avhjelpe svingninger i produksjonen og behovet for å holde beredskap.

I årene etter annen verdenskrig gjennomgikk RA betydelige endringer og fremstod etter hvert som en industribedrift med både militær og sivil produksjon. Etter hvert kom den sivile produksjon til å sette et klarere preg på virksomheten. I denne fasen (1947-1986) fremstår virksomheten som en ledende industribedrift, med en klarere ingeniørledelse og –kultur. Det utviklet seg klare synergier mellom den militær og sivil produksjon.

Mot slutten av 50-tallet satset RA på bildelproduksjon og produksjon av profiler i aluminium. Dette skulle bli to sentrale områder i tiårene fremover. I 1957 ble de første avtaler inngått med Volvo. Dette materialiserte seg i større ordrer først i 1965 med levering av aluminiumstøtfangere. Dette innledet en aktiv utviklingsperiode på 70- og 80-tallet der stadig nye bildeler ble utviklet og nye kunder ble kapret. RA ble også en pioner i utvikling av byggprodukter i aluminium, og i 1968 etablerte man bl.a. sammen med ÅSV et stort profilverk.

Utviklingen utover på 80-tallet med en raskt økende sivil produksjon, internasjonalisering og behov for store investeringer påvirket organiseringen av virksomheten med delprivatisering i 1990. Utover mot slutten av 90-tallet skjedde det store endringer på Raufoss. Etter 100 år som hjørnestein begynte RA å selge ut virksomhet. I 2001 ble Raufoss Industripark etablert og i 2004 er RA blitt til 35 bedrifter. I tillegg er en rekke bedrifter etablert utenfor parken som direkte eller indirekte knoppskytinger fra RA.

Industrivern

Av de 40 virksomhetene i parken er 9 av dem Industrivernpliktige.

Raufoss Beredskap ble etablert i 2001 og har ansvaret og oppgaven med å koordinere, samordne og drifte parkens beredskap og industrivern. Daglig Leder i Raufoss Beredskap er oppnevnt som industrivernleder for alle de 9 industrivernpliktige virksomheter i parken.

I tillegg har Raufoss Beredskap brannslukketjeneste for Vestre Toten Kommune

Industrivernet er organisert med 20 brannmannskaper fordelt på 5 lag a 4 personer. I tillegg er orden og sikring og teknisk tjeneste. utgjør 12 heltidsansatte og 7 deltidsansatte + innleie ved behov

Raufoss Beredskap har også 24 t. alarmsentral, brann-, innbrudd- heis- og trygghetsalarmer. I tillegg utføres ulike HMS-kurs, kontroll på brannapparater og brannslanger, samt forebyggende brannkontroll.

Det gjennomføres 4 HMS møter i året med pliktig oppmøte for Industrivernbedriftene. Virksomheter som ikke er IV pliktige, kan også delta, om de ønsker.

Hver virksomhet har HMS- og Industrivernkontaktens med arbeidsoppgaver:

- være Industrivernleders og Brannvernssjefs kontaktledd inn mot det enkelte selskap i HMS- og Industrivernsaker
- være pådriver og koordinator for selskapenes gjennomføring av risikoanalyser og revisjoner av disse
- sammen med Industrivernleder og Brannvernssjef bistå med forebyggende og beredskapstiltak samt øvelsesplanlegging iht risikoanalysene i selskapet
- holde seg oppdatert med endringer i prosesser og andre forhold som kan påvirke sikkerheten i selskapet, melde slike endringer til Industrivernleder og iverksette nødvendige
- revisjoner av selskapets risikoanalyser.

Utstyr

I og med IV-brannmannskap også har slukketjeneste for Vestre Toten kommune, bidrar kommunen med de store brannbilene. Raufoss beredskap kjøper mindre helse-relaterte biler.

Vedlikeholdskostnad av biler deles 50/50% mellom Raufoss beredskap og Vestre Toten Kommune.

Utstyr kjøpes inn av Raufoss Beredskap

Økonomi

Raufoss Beredskap krever inn en avgift av virksomhetene. Summen er uavhengig av antall ansatte. Summen prisreguleres 1 gang pr år

Fordelingsnøkkel i 3 satser:

- Lav sats må alle være med på, uansett risiko
- Mellomsats for alle som bedriver industriell virksomhet (uansett IV-plikt eller ikke)
- Høy sats for de med størst risiko og som har spesielt behov for rask innsats fra RAB

Denne fordelingsnøkkel er under revidering

Herøya Industripark

Herøya Industripark ble etablert av Norsk Hydro i 1928-29, som et produksjonssted for gjødsel. Gjennom årene har industriområdet på Herøya gjennomgått store forandringer, fra å være et rent Hydro-produksjonssted til i dag å være en åpen industripark.

I 1929 sto anlegget klart for videreføring av ammoniakk fra Rjukan til nitrogengjødsel (kalksalpeter).

1940 til 1945 startet tyskerne bygging av en aluminiums- og en magnesiumfabrikk, og de bygger også en klorfabrikk. Fabrikkanleggene ble bombet av de allierte 24. juli 1943. Etter krigen ble det etablert et eget forskningslaboratorium på Herøya, i dag er det Yaras driftslaboratorium.

I 1951 startet produksjonen av magnesium. Årskapasitet 1.000 tonn. Planlagt «tysk kapasitet» på 10.000 tonn blir nådd i 1960, kapasitet i 2001 er 40.000 tonn.

I 1965 sto den første ammoniakkfabrikken klar med en Årskapasitet på 125.000 tonn. Fabrikken ble Revet september 1986, etter eksplosjon året før.

Norsk oljealder starter med det første oljefunnet i Nordsjøen 1970, Ekofisk-feltet, Hydro som eneste norske selskap engasjerte seg i letingen. En ny epoke starter for Norsk Hydro, og denne påvirker også sterkt selskapets samlede virksomhet i Grenland.

Fornyelse av salpeterproduksjonen, helt ny magnesiumteknologi og ny magnesium elektrolyseteknologi.

1987. Fullgjødselabrikk nr. 4, verdens største NPK-fabrikk. Kapasitet 1 000 000 tonn/år, da Norges høyeste bygning (110 meter).

1991. Oppstart av verdens største salpetersyrefabrikk i juni. Kapasitet 2.000 tonn/døgn, og salpetersyreproduksjonen økes fra 950.000 tonn til 1.2 mill. tonn/år.

Tidlig på 1990 er sertifiseringsprosesser i gang i alle deler av Hydros virksomhet på Herøya, for å tilfredsstille internasjonale kvalitetskrav (ISO-standard). Hydro Support opprettes for å tilby drifts- og vedlikeholdsløsninger til virksomhetene ved Herøya Industripark, og til eksterne kunder innen industri, servicevirksomhet og offentlig forvaltning.

5. april 2002 stenger Hydro Magnesium Norge ned produksjonen av magnesium metall. Hydro etablerer Herøya Industripark og åpner for ekstern industrietablering.

Statoil og Hydro slår sammen sin olje- og gassvirksomhet, og selskapet StatoilHydro etableres i 2007. Mange av de tidligere Hydro-ansatte i industriparken, blant annet ansatte ved Hydros forskningscenter, overføres til StatoilHydro (navnet endres senere til Statoil)

2012. Herøya Industripark AS og Herøya Nett AS etableres som heleide Hydro-selskap og Nokas AS overtar Industriberedskapen på Herøya i 2013. i 2015 inngår Norsk Hydro ASA avtale med Oslo Pensjonsforsikring AS om salg av Herøya Industripark AS

I industriparken i dag er det rundt 90 bedrifter med over 2500 ansatte som hovedsakelig driver fabrikkvirksomhet, forskning og utvikling eller servicetjenester til disse. Herøya industripark AS driver industriparken, som vil bli solgt til Oslo Pensjonsforsikring AS fra Norsk Hydro ASA i løpet av 2016. 5 av virksomhetene i industriparken er industrivernpliktige og 4 kommer inn under «storulykkeforskriften».

Beredskap

Virksomheter med risiko i industriparken, samt Eramet, som er nabovirksomhet til industriparken, har gått sammen om å danne Felles industrivern for sine virksomheter på Herøya. Herøya industripark AS organiserer og er administrativt ansvarlig for Felles industrivern. Den daglige driften av Felles industrivern kjøpes inn av den profesjonelle beredskapsaktøren Nokas Beredskap.

Nokas Beredskap AS er eid av Nokas AS, Selskapet har en industriell beredskapsstyrke på brann, oljevern mm, og har i tillegg utførende ansvar for adgangskontroll og døgnbemanning av vaktentral. I tillegg til å levere industrivern og utrykningstjenester har Nokas Beredskap AS et bredt opplæringsprogram og kurs for industrivernpersonell, samt brann- og førstehjelpskurs. Selskapet leverer også hjertestartere og gir opplæring i bruk av disse.

Nokas Beredskap AS med sine industrivern- og brannmannskaper er samlokalisert med Porsgrunn Brannvesen og har et uformelt samarbeid med disse. Selskapet har 29 ansatte og omsatte i 2014 for 28 millioner kroner.

Nokas Beredskap AS disponerer to tunge industrivernbrannbiler med meget god kapasitet på vann og skum. I tillegg har selskapet en redningsbil med bårekapasitet. For ivaretagelse av oljevern disponeres også egen oljevernått for rask respons ved utslipp, totalt har selskapet tilgjengelig ca 900 m lenser av god kvalitet. Alle mannskaper er utdannet ved Norges brannskole og har meget god kompetanse for ivaretagelse av krav i forskrift om industrivern.

Organisering

Nokas har en kasernert innsatsstyrke på 3 + 1 som utgjør første utrykningen 24 / 7. I tillegg er det utpekt 7 stk. skiftmannskaper fra virksomhetene som alle har forhåndsdefinerte oppgaver ved fremmøte på utrykning. En av disse er pumpemann som med egen bil, og nødvendig

kommunikasjon, kan ta seg raskt frem til brann- eller ulykkesstedet. I tillegg har virksomhetene utpekt 3 stk. skiftgående gassmålere og etablerer også redningsstab med egen ressursgruppe for informasjon og krisekommunikasjon. Herøya Industripark har lang erfaring i bruk av portvakt, orden og sikring og bruk av egne ressurser til teknisk støtte.

Herøya Industripark AS sørger for kommunikasjon og læring gjennom faste møter med leietakerne og beredskapen. Det er etablerte systemer for innrapportering av avvik og nesten ulykker samt endringer og driftsforstyrrelser. I parken er det et strengt regime for løfteoperasjoner og arbeid eller forhold som belaster eller berører grunnen som veier, gangbaner og andre inne- og uteområder.

Økonomi

Felles industrivern dekkes av virksomhetene etter gitt fordelingsnøkkel, basert på antall ansatte og risiko.

Elkem Fiskaa Teknologipark

Elkem har mer enn 100 år bak seg innen forskning og produksjon, og er i stadig endring og utvikling. Elkem er en av verdens ledende produsenter av silisium, solcellesilisium, spesiallegeringer til støperiindustrien, karbon og microsilica.

Elkem Solar produserer superrent silisium til solcelleindustrien, ved hjelp av en metode som krever en fjerdedel av energien i konkurrentenes produksjonsprosesser. Elkem Foundry Products er verdens ledende produsent av ferrosilisium og ferrosilisiumbaserte spesiallegeringer. Ferrosilisium forbedrer egenskapene til stål og brukes i vindmøller, tog, biler og de fleste andre mekaniske produkter. Elkems spesiallegeringer tilsettes støpegodset og bidrar til økt produktivitet og redusert energibruk hos kunden. Elkem Silicon Materials er en av verdens ledende leverandører av silisium og microsilica. Elkem Carbon er verdens største produsent av elektrisk kalsinert antrasitt og elektrodemasse, som er nødvendige i produksjonen av stål, aluminium, silisium og andre metaller. Elkem Technology bidrar til forskningsog utviklingsprosjekter knyttet til alle deler av Elkems verdikjede. Elkems forskningsstrategi forutsetter nært samarbeid mellom driftsorganisasjonen

Industrivern

Sikkerhetsstandarden ved Elkem Fiskaa Teknologipark er høy. Til tross for dette kan det oppstå ulykker og uhell. Det er derfor etablert et industrivern som mobiliseres på kort varsel for å begrense skadevirkninger av eventuelle ulykker og uhell. Industrivernet har betydelige mengder utstyr og består av trente mannskaper med spesialkompetanse for å kunne håndtere ulykker og unormale hendelser. Industrivernet har i tillegg et utstrakt samarbeid med offentlige redningsetater som politi og brannvesen, og går inn under ledelse av disse så snart de ankommer teknologipark etter uhell/ulykker. Teknologiparken har en felles avtale når det gjelder industrivern. Ledelsen har kvartalsmøter ang. fellesområder og kostnader. Budsjett for samordnet industrivern inkludert øvelser er i 2016 ca.4 mill.

Modell for fordeling : Prosentvis fordeling for bedriftene på området etter en egen fordelingsnøkkel.
Solar : 67% Carbon 26% Teknologi 4% Silicon Materials 2% pr. i dag.

Industrivernet består av:

Redningsstaben som har ansvar for å lede redningsarbeidet i en alarmsituasjon.

Industriverngrupper som består av heltidsansatte skiftgående personell med spesialopplæring i skadeforebyggende arbeid.

Innsatsgrupper som er opplært i brannvern, røykdykkertjeneste, førstehjelp og kjemikalievern.

Støttegrupper som består av kjentmenn som har ansvar for teknisk støtte, orden og sikring ved uhell og ulykker.

Utstyr: Brannbil fra 2009. Scania P 320. 5000 l vanntank. Rudberg 40 pumpe.500 l skum.

Vannkanon på taket. Kastelengde 80 -88 m. Båreutstyr.

IR kamera. Quick fill luftfylling montert på brannbil. Røykdykkerutstyr til 25 dykkere.

10 skarpe kjemikaliedrakter.6 øvelsesdrakter. Tetra radiosamband .

Beredskapsbil. Mercedes Sprinter. Båreutstyr. Gassmålere. Hjertestarter. Førstehjelpsutstyr.

Beredskapsbåt. Buster 14 fot med påhengs på tilhenger.

Brannpumpe Ziegler 1200 l pr .min. på tilhenger.

Industrivernet og de offentlige redningsetatene har systematiske og jevnlige øvelser sammen.

Norsea Group

Norsea Group har strategisk plasserte forsyningsbaser og tilbyr effektiv logistikkstøtte til offshore aktiviteter hvor som helst i Nordsjøen. Hvert anlegg er en separat forretningsenhet, leverer tjenester til leietakere og imøtekommende krav fra selskaper som opererer i området.

I og rundt basene opprettes en rekke serviceselskaper i industrielle klynger, der alle har nytte av felles logistiktjenester og andre fordeler av nærhet innen et geografisk område.

NorSea konseptet er basert på flerbruk mht. eiendeler, fasiliteter, personell og utstyr. Anleggene, kaier og driftsutstyr er under kontinuerlig oppgradering for å forberede til ytterligere vekst.

Tananger og Dusavik forsyningsbaser ble etablert i 1965 og har støttet oljevirkosomheten i den sørlige delen av Nordsjøen i mer enn 50 år. Basene har blitt store industrisentra i Stavanger-området

med mer enn 100 selskaper på disse fasilitetene, mer enn 5.000 arbeidsplasser.

GRUNNLEGGENDE FAKTA

Offshore Support Base

24 timers service, 365 dager i året

34 International Service selskaper

Bulk fasiliteter for offshore formål

Moderne laste håndteringsutstyr

Helse, miljø og kvalitet policy

NorSea Group arbeider i henhold til en null filosofi, som omfatter:

Ingen skader eller personskader

Ingen miljømessige skader

Ingen yrkesmessig sykdom og ingen kvalitet defekter

Forebyggende og systematisk HSEQ-arbeid skal være en integrert del av daglig virksomhet.

CCB Mongstad AS

Mongstadbase AS ble etablert i 1984 som forsyningsbase for Norsk Hydro sine aktiviteter på sokkelen. Selskapet ble oppkjøpt av Coast Center Base AS i juni 2015, og endret navn til CCB Mongstad AS fra 3. september 2015. Med rundt 260 årsverk er CCB Mongstad AS en av de største private arbeidsplassene i regionen.

CCB Mongstad AS har et moderne havneanlegg med kraner, transportutstyr og gode lagerfasiliteter for ute og innelagring. Basen forsyner rundt tjue installasjoner. Årlig har basen mer enn 2500 båtanløp og det blir skipet inn/ut mer enn 1 million tonn over kaiene på Mongstad Sør. CCB Mongstad er med det landets største forsyningsbase. Basen kan tilby sine kunder totale pakkeløsninger innen logistikk og reparasjons-/ modifikasjonsarbeider, og har inngått samarbeid med ledende underleverandører i regionen på en rekke ulike felt.

Aktiviteten vil øke ytterligere og arbeidet med bygging av nye fasiliteter og arealutvidelse pågår. Sammen med høy fokus på Helse, Miljø og Sikkerhet vil dette gjøre Mongstadbase til en moderne og effektiv aktør også i fremtiden.

HMS og kvalitet

CCB Mongstad AS har høy fokus på sikkerhet og investerer hvert år mye i å gjøre basen til en trygg og god arbeidsplass. På område er det mange aktører som driver sin virksomhet rettet mot offshore og forsyninger til oljevirksomheten, noe som betyr stor aktivitet. Det er viktig at alle som ferdes på området har felles forståelse av hvor viktig det er at alle bidrar for å kunne oppnå et høyt nivå på HMS og sikring. Gode holdninger, riktig opplæring og etterlevelse av de krav og retningslinjer som gjelder er avgjørende.

SIKKERHETSFILOSOFI

- Mongstadbase skal anerkjennes for høy kvalitet på alt sikkerhetsarbeid.
- Alle skader og tap kan unngås.

SIKKERHETSINFORMASJON

Sikkerheten ved Mongstadbase tas svært alvorlig både med tanke på omgivelsene, ansatte, miljø og de store materielle verdiene på områdene. Forebyggende tiltak gjennomføres og revideres systematisk. Mongstadbase har utarbeidet beredskapsplaner for å håndtere akutte uhell, utslipp og branner. Mongstadbase har eget industrivern til førstehånds innsats ved uhell og ulykker. Industrivernet består av mannskaper med kompetanse for å kunne håndtere ulykker og unormale hendelser. Det gjennomføres jevnlig systematiske øvelser. Øvelsesplanen utarbeides hvert år. Mongstadbase har godt samarbeid med lokalt brannvern og politi.

FOREBYGGENDE SIKKERHETSTILTAK

Mongstadbase HMS politikk er at HMS og sikring skal prioriteres høyt, med samordnet ledelse av helse, arbeidsmiljø, ytre miljø, sikkerhet og sikring. Dette betyr at Mongstadbase også er ansvarlig for sikring av havn og drift av forsyningsbase og dermed sikring i forsyningskjeden. Mongstadbase forplikter seg til å følge de lover, forskrifter og krav som er gjeldende på disse områder. Strategi og system for HMS og sikring er basert på involvering og forpliktelse fra alle medarbeidere. HMS politikken skal implementeres og vedlikeholdes gjennom alle nivåer i organisasjonen. Det utarbeides årlig HMS mål og plan. HMS og kvalitetssystem ivaretar ledelsens ansvar for overvåkning og oppfølging av sikkerhet. Regelmessig gjennomføres sikkerhetsmøter og inspeksjonsrunder på alle nivå. Driftsrutiner og sjekklister er etablert, orden og ryddighet prioritert, rundelister og ledelsesrunder setter standard for daglig og ukentlig oppfølging.

Sikkerhetsprogram basert på Interaktiv HMS og sikkerhetsopplæring gjennomføres for alle ansatte og innleide før de starter opp sitt arbeid. Tankanlegg ligger inne på ISPS og Kontrollert område (NOG 091) og det er adgangskontroll for alt personell og alle kjøretøy. Det holdes regelmessige møter med alle aktører på basens områder, der HMS og sikring er fast tema

VARSLING

På tross av høy standard på HMS og sikring kan det oppstå uhell og ulykker. Industrivernet har ved slike tilfeller som hovedoppgave å iverksette tiltak for å redusere og stoppe utviklingen av en hendelse og samarbeide med politi/brannvesen på skadested. Det er utarbeidet beredskaps og varslingsplan som inkluderer alle relevante myndigheter og eksterne beredskapsorganer. Ved uhell, unormale hendelser og ulykker på Mongstadbase sine områder som kan påvirke befolkningen, vil politi og brannvern bli varslet.

Disse vil vurdere hvilke tiltak som må iverksettes for å ivareta sikkerhet for omkringliggende områder.

TILTAK

Ved en eventuell storulykke eller annen hendelse som kan påvirke nærområder, oppfordres det til å forholde seg til de meldinger som blir gitt av politi eller andre myndigheter.

HVILKE HENDELSER KAN MEDFØRE STORULYKKE

Utslipp til sjø

Mongstadbase har rutiner for fylling av tanker, inspeksjoner og forbyggende vedlikehold på alle deler av tankanlegget. Sannsynligheten for en hendelse med utslipp (diesel eller metanol) er vurdert til mindre sannsynlig. Oljeutslipp til sjø er vurdert til å kunne medføre ubetydelige personskader for de som deltar i oppryddingsarbeidet og liten skade på miljø. Brudd på lasteslanger / koblinger er vurdert som mulige hendelser. Mongstadbase Industrivern har egen båt og havnelenser for beredskap mot utslipp på sjø.

Brann

En større brann vil kunne utvikle mye røyk slik at naboeiendommer kan bli påvirket og evakuering kan bli nødvendig hvis vindretningen er ugunstig. Vi har vurdert det som lite sannsynlig at en brann vil kunne spre seg til bebyggelsen rundt baseområdet. For å redusere risikoen for at en brann oppstår og utvikler seg, er det utarbeidet regler for arbeid og vedlikehold av anlegg og utstyr. I tillegg vil bedriftens industrivern utøve innsats mot de hendelser som oppstår og har som viktigste oppgave å begrense omfang av en hendelse.

Fjord Base AS

Fjord Base i Florø er en forsyningsbase for oljeindustrien og en effektiv havneterminal for kystfart og utenriksfart. Basen er utgangsporten for leteboring og drift av oljefelter i nordlige del av Nordsjøen. Basen er utgangspunkt for Statoil, Shell og Engie sin forsyningsaktivitet.

Fra starten tidlig på 80-tallet til i dag er det utbygd 745.000 m². Det pågår et omfattende arbeid med videre utvidelser av basen. Basen har 67.000 m² bygningsmasse samt 7 kaianlegg på totalt 600 m.

I dag er det 48 selskaper etablert på Fjord Base. Totalt har ca 500 personer har sitt daglige virke på basen.

To av 48 bedrifter er industrivernpliktige. Baseforum, som er et fellesforum for alle leietakere, har besluttet å fortsette med felles industrivern for alle firma på basen.

Industrivernet har et mannskap på 25, med grupper innen førstehjelp, brann/redning, oljevern og orden/sikring.

Kostnader fordeles etter risikogruppe og antall ansatte. Alarmering av industrivern skjer via 110.

Ressurser

- Disponibelt areal 728.000 m²
- Planert utleieareal 575.000 m²
- Veier, kaier, fellesareal 102.000 m²
- Ikke utleibart areal 23.000 m²
- Bygninger (kontor, lager mm) 51.300 m²
- Kaianlegg (6 stk) 450 m
- Ro-ro kai 30 m
- Kai Botnastranda 150 m

I dag er det 48 selskaper etablert på Fjord Base. Totalt har 560 personer sitt daglige virke her på basen.

Mo Industripark

A/S Norsk Jernverk ble vedtatt etablert i Mo i Rana av Stortinget den 10. juli 1946. Formålet var etablering av en norsk industri for å gjøre Norge mer selvforsynt av stål, samt å bidra til styrking av landsdelen Nord-Norge.

A/S Norsk Jernverk drev malmbasert stålproduksjon frem til 1989. Bedriften var heleid av staten i hele denne perioden. Stortinget vedtok 9. juni 1988 å legge ned den norske malmbaserte stålproduksjon, og samtidig ble Norsk Jernverk AS omstilt.

Dette var starten på et vellykket industriparkkonsept som er «kopiert» mange steder i Norge. Industriparkkonseptet innebærer at den enkelte bedrift kan konsentrere seg fullt og helt om sin forretningsidé, mens det praktiske allerede er tilrettelagt. Ut fra dette ble Mo Industripark etablert.

Mo Industripark AS er et eiendoms- og driftsselskap med hovedoppgave å drive og utvikle eiendommer og infrastruktur i Mo industripark. Selskapet er 100% privat eid. Industriparken har industriell infrastruktur som leveranse av prosessvann og kjølevann, elektrisitet, luftgasser og andre gasser, trykkluft, telekommunikasjon, fibernett, avløp, veinett, kaianlegg, beredskap med mer.

Mo Industripark hadde en sterk vekst i perioden 2005 til 2009, både med flere nye bedrifter og i eksisterende bedrifter. Mo Industripark har i dag et mangfold av bedrifter innenfor: Prosessindustri, gruve-/bergindustri, mekanisk industri, logistikk, gjenvinning, service-bedrifter, IT bedrifter, engineering, rådgiving, offentlig tjenesteyting, entreprenør og mer..

Til sammen omsetter bedriftene i Mo industripark for ca. 7 milliarder (2015) i året. En stor del av dette er eksport. Ca. 25 prosent av all eksport fra Nordland fylke kommer fra Mo industripark.

Mo Industripark AS forvalter 110 000 kvadratmeter bygningsareal, både kontorbygg og næringsbygg. Industriparken har et eget energinett og distribuerer årlig om lag 1800 GWh energi til kunder i industriparken. De driver også Norges nest største vannverk som leverer ca. 81,5 millioner kubikkmeter vann i året.

A/S Norsk Jernverk har utviklet seg fra å være en statseid bedrift, til en privat eid industripark med 110 bedrifter med ca. 2300 ansatte.

Beredskap

Mo Industripark AS er utpekt som hovedbedrift i industriparken. Industriparken har egen brannstasjon og kurscenter. Her er 2 personer døgnkasernert på 4 skift, totalt 8 personer. 14 personer er ansatt på brannstasjonen, herav sikkerhetssjef som har ansvaret for den totale beredskapen i Industriparken. Denne styrken er omtalt som «Kjernestyrken» i industrivernberedskapen. Brannstasjonen har egen brannbil, ambulanse og 2 røykdykkerbiler.

Felles industrivern i Industriparken består av 9 forskjellige bedrifter. Alle disse bedriftene har egne industrivernmannskaper. Dette er personell som til vanlig har andre oppgaver i den enkelte bedrift. De er også opplært og øvet i forskjellige roller som industrivernmannskaper. Hvis alarmen går, blir disse kalt ut for å bistå «kjernestyrken».

Flere av industrivernbedriftene går helkontinuerlig skift. Dette medfører at et stort antall personer er tilknyttet felles industrivern, totalt ca. 90 personer.

Beredskapen bygger på en felles risikoanalyse av de dimensjonerende hendelser. De scenario som er analysert her, konkluderer med en minimum tilstedeværende beredskapsstyrke bestående av innsatsleder og 8 personer. Av disse skal minst 6 være røykdykkere. Dette gjør at vi har en samlet røykdykkerstyrke på nærmere 60 personer i industriparken.

Beredskapen har også egen krisestab. Krisestaben består av nøkkelpersonell fra ledelsen i Mo Industripark AS, samt industrivernlederne i de enkelte prosessbedrifter.

Beredskapen har avtale med Rana IUA på utslipp og forurensing, og er også representert i beredskapsstaben der. Beredskapen har også ansvaret for portvakt, teknisk støtte og orden/sikring.

Økonomi

Kostnadsfordelingen i parken er delt mellom alle industrivernpliktige bedrifter etter en omforent fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkelen er i hovedsak basert på risiko og historiske tall. Brannstasjonen har en lang rekke eksterne inntektsbringende oppgaver som holder industrivernkostnadene nede for bedriftene. Driften av et kurscenter er den største inntektskilden.

VEDLEGG 3: Litteratur og studie

Heletbild av risk inom industriparker

En svensk studie utført av Myndigheten för samhällskydd och beredskap, 2015.

Risikobilde innenfor industriparker med farlige stoffer og farlige prosesser kan være svært komplisert. Det finnes ingen krav til solidarisk ansvar eller krav til at noen av virksomhetene skal ha et overgripende ansvar.

I tillegg er det uheldig at det ikke finnes noen anerkjent definisjon på dominoeffekt eller kumulativ risiko, hvordan dette skal beskrives og håndteres.

For visse komplekse industriparker er det behov for en koordinering mellom virksomhetene. Dette hadde vært lettere om det var en felles base og forståelse for risikohåndtering, begrep og mål med en helhetlig risikobilde for industriparken.

Begrepene dominoeffekt og kumulativ risiko bør være sentrale ved håndteringen av risikobilde innenfor en industripark.

Metode støtte i studiet er i form av sjekklister. Sjekklister skal være til hjelp for virksomhetene og myndighetene for å sikre at samtlige forhold i risikohåndteringsprosessen blir ivaretatt. Vider at dette skjer i nødvendig omfang utfra den kunnskap som fins tilgjengelig.

Resultat av gjennomgang av sikkerhetsrapporter for å identifisere dominoeffekter.

Vanlige eksterne årsaker som resulterer i hendelser med dominoeffekt er beskrevet som:

- Ulykker med farlig gods transport i virksomhetens nærområde
- Brann, eksplosjon eller gassky nær virksomhetene
- Skog- og gressbrann
- Sabotasje og terror
- Lynnedslag
- Oversvømmelse
- Flyhavari

- Ras og skred
- Dambrudd

Vanlige interne årsaker:

- Brann og eksplosjon
- Lekkasje av farlige stoffer
- Interntransport av farlige stoffer
- Uønsket kjemisk reaksjon

Vanlige utløsende faktor:

- Materialfeil (tretthetsbrudd eller ytre påvirkning)
- Menneskelig feilhandling

Til listen over angis det vanlige skadeforebyggende og begrensende tiltak:

- Opplæring
- Kontroller og sikkerhetsrunder
- Egen personale som er med ved lossing og lasting
- Sjekklistor for forebyggende arbeide
- Manuell kontroll parallelt med automatiske systemer
- Tilpassede gode alarm og evakueringsplaner
- Gode kart for evakuering og hele området
- Redningsstab og kriseledelse
- Gassalarm og brannbegrensende tiltak
- Vannkanoner, sprinkling m.m.
- Saneringsutrustning
- EX utstyr
- Rørbrudsventiler
- Overfyllingsalarm
- Innkapslinger og fangdammer
- Kameraovervåkning
- Godt kommunikasjonsutstyr
- Utdannet og godt trent beredskapsorganisasjon

Sikkerhetsrapporter viser at sannsynligheten for hendelser med dominoforløp vurderes til å være svært lavt. Grunnen er at det må oppstå brudd på 2 til 3 «barrierer» samtidig. (teknisk feil + menneskelig svikt + ugunstig vindretning).

Det er svært uvanlig at flere virksomheter gjennomfører felles risikovurdering for å avdekke dominoeffekter.

De fleste virksomheter har mer fokus på hvordan egne mulige hendelser kan påvirke omgivelsene enn hva hendelser på andre virksomheter kan påvirke egen virksomhet.

Domino effect in process-industry accidents

224 hendelser gjennom årene 1917-2009

- Ulykker i prosessindustrien forårsakes nesten alltid av ufrivillig tap/utslipp av ett farlig stoff. De vanligste årsakene er feil på ventiler eller tanker.
- Brannfarlige varer er involvert i 89 % av tilfellene.
- Eksplosjon som følge av brann med store konsekvenser er fremtredende.
- Nesten tre fjerdedeler av dominoulykkene har vært i faste stasjonære installasjoner. Ca 20% av ulykkene inntreffer under transport der største delen er veitransport tett fulgt av jernbaneulykker.
- Det fins en stigende trend i antall omkommende per ulykke. (Antallet er alltid høyere i utviklingsland).

Anatomy of a domino accident: Roots, triggers and lessons learnt.

(Noen punkter fra en analyserapport fra ulykke i et oljeraffineri i Iran år 2010)

- En liten forandring i prosess kan føre til store konsekvenser. Virksomhetene bør ha et MOC-system (Management of Change). Alle endringer bør ses i ett helhetsperspektiv.
- Historien viser at store ulykker inntreffer i en tidlig fase etter oppstart.
- Sikkerhetsforskrifter som NFPA (National Fire Protection Association) eller API (American Petroleum Institute) kan ha en avgjørende betydning for virksomhetens sikkerhetsnivå.
- Det er viktig for alle virksomheter som håndterer farlige stoffer å ha plan for krisehåndtering.

Sjekklistor.

Metodehjelp i form av sjekklistor som følger prinsippene for risikohåndtering i ISO 31000:2009 – Risk management. Sjekklisten kan deles inn i:

- Mål og avgrensninger
- Risiko i egen virksomhet
- Risiko i nærområdet
- Dominoeffekter
- Risikovurderinger
- Tiltak for å redusere risiko
- Kommunikasjon og samarbeid

VEDLEGG 4: TILSYNSAKSJONEN 2016

Fellesaksjonen 2016 var et samarbeid mellom Arbeidstilsynet, Miljødirektoratet, Næringslivets sikkerhetsorganisasjon, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Fylkesmannen, Brannvesenet og EL-tilsynet. Hensikten med tilsynet var å kontrollere hvordan virksomheter som holder til i industriparken og baser samordner sin internkontroll for å tilfredsstille kravene i HMS internkontrollforskriftens § 6.

Bakgrunnen for tema var DSB sitt prosjekt «Sydhavna (Sjursøya) - et område med forhøyet risiko». Rapporten viser at det er behov for en sterkere og mer samlet oppfølging av sikkerhetsforhold i Sydhavna med utgangspunkt i et risikostyringsperspektiv, slik dette framkommer av HMS-internkontrollforskriftens krav. Selv om forskriften i første rekke retter seg mot enkeltvirksomheter, tilsier sikkerhetsutfordringene at det er nødvendig med ytterligere tiltak utover den enkelte virksomhets internkontroll. Samordningsbestemmelsene i forskriften uttrykker klart nødvendigheten av en mer samordnet og helhetlig styring i tilfeller der flere virksomheter er samlet innenfor et begrenset område. Innen dette området har myndigheten registrert utfordringer spesielt i forbindelse med fremveksten av industriparken.

Forskriftens kommentarer sier at samordning må antas å være nødvendig når flere virksomheter som utøver arbeid på samme arbeidsplass til sammen har mer enn 10 arbeidstakere, det henvises her til AML § 2-2. Samordningen skal avtales skriftlig. Avtalen skal fastslå hvilken virksomhet som har samordningsansvaret. Avtalen bør også inneholde en oversikt over hvilke områder og/eller aktiviteter som inngår i samordningsansvaret.

Krav om samordning er begrenset til tilfeller hvor det anses nødvendig. Med utgangspunkt i en risikovurdering veit de virksomheter eller aktiviteter som utgjør størst risikobidrag normalt omfattes av samordningen.

For næringsparker og baser kan det ofte være naturlig at driftsselskapet eller holdingsselskapet ivaretar samordningsansvaret. Drifts- eller holdingsselskapet må uansett ha nødvendig oversikt, kompetanse og myndighet.

Samordningen av internkontrollen bør minst bestå av en helhetlig risikovurdering, samarbeidsavtale med avklarte ansvarsforhold og system for registrering og oppfølging av avvik. Videre må det avklares hvilke aktiviteter og områder som inngår i samordningen. Som for eksempel:

- Områdesikring og adgangskontroll
- Fast opplegg for møtstruktur for å sikre god kommunikasjon mellom virksomheter og mellom leietakere og eier.
- Bruk av arealer til lagring
- Avgrensning av trafikkområder og parkeringsplasser
- Avtaler om utslippsforhold og avfallshåndtering
- Ansvarsavklaring når det gjelder gjennomføring og oppdatering av felles risikovurdering.
- Informasjonsplikt ved endringer av betydning for den enkeltes risikoforhold

- Prosedyrer for personsikkerhet på området
- Ansvar for etablering og vedlikehold av felles beredskap
- Etablering av system for felles og gjensidig varsling ved hendelser og ulykker
- Etablere kommunikasjon med kommunen og avtaler med nødetatene.

Evaluering

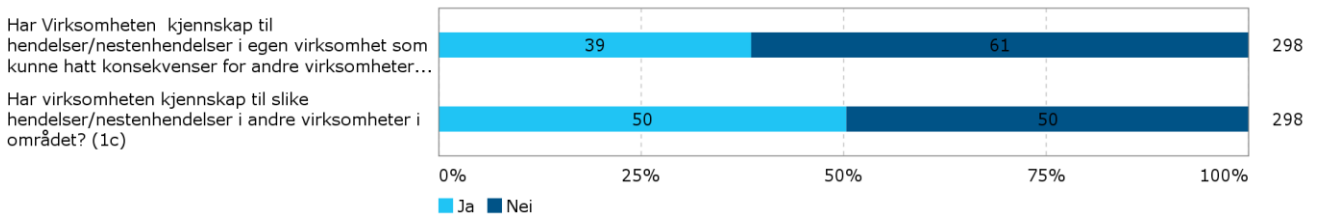
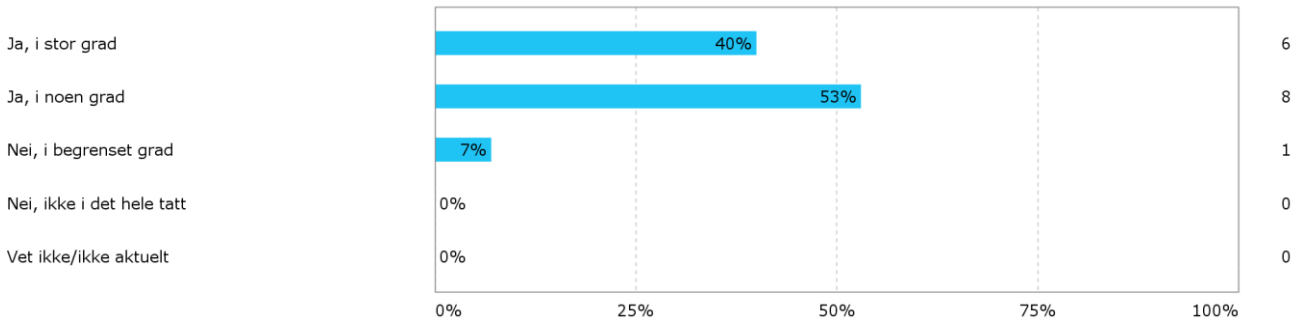
- Bedre avklaring på hva som er "hovedbedrift" etter AML §2-2, og hva som er "ansvaret for samordning" etter IK forskriften §6 1. ledd.
- Flere av virksomhetene hadde ikke forståelse for ordbruken i melding om tilsyn. Det kan presiseres mer nøye om risikovurdering i § 6
- Der det er mange aktører som alle eier sin egen eiendom passer §6 dårlig.
- Under tilsynsaksjonen kom det frem at veldig mange av tilsynsobjektene har problemer med å forstå "ordlyden" i §6, spesielt 2. ledd.
- Teksten i forskriften kunne vært noe klarere.
- Jeg opplevde at enkelte ledere ved virksomhetene ikke var godt opplyst om §6. Selv om de hadde systemer på plass, forstod de ikke at det var dette vi ville se på ved tilsynet.
- Det er problematisk at enkelte tolker "samme arbeidsplass" på forskjellige måter. Ordlyden "når det er nødvendig" åpner også for at enkelte ignorerer § 6 fordi de ikke ser nødvendigheten.
- Begreper som tilstrekkelig og nødvendig omfang gir store variasjoner i oppfattelse men er vel nødvendig da detaljbeskrivelse blir tungt.
- Arbeidsmiljøloven § 2-2 er mye mer forståelig enn IK-forskriftens § 6. Nåværende ordlyd i IK-forskriftens § 6 bør erstattes av formuleringene i arbeidsmiljøloven § 2-2.
- Kravet i § 6 er at det SKAL være samordning. Mange bedrifter har samordnet seg på vesentlige områder, uten at det foreligger en egen risikovurdering om dette. Dersom vi tilsynsetatene mener at dette skal gjøres, må kanskje dette tydeliggjøres i bestemmelsene.
- Det er uheldig at det står "samme arbeidsplass" da dette kan være misvisende for å etablere samarbeid med noen på andre side av gjerdet.
- Jeg mener tilsynsaksjonen viste at § 6 må gjennomgås med hensyn til tekst og veiledning til forskriftsteksten for å gjøre den mer presis.
- Forskriften er jo litt gammel, og en revisjon tilpasset dagens arbeidsliv og organisering, er på sin plass.
- § 6 er meget uklar i teksten, så bedriftene kan risikovurdere seg ut av situasjonen.
- Vi var fire etater med fire ulike syn på tolkningen og hva en samordningsavtale innebærer. Arbeidstilsynet hadde fått beskjed om å forholde seg til AML § 2.2, og da forsvinner hele poenget med samkjøring. AML er strengere enn IK forskriften.
- Det er behov for mere informasjon ut til virksomheten om krav til samordning og hva som må være med. Mangen virksomheter har ikke dette på plass og aksjonen fanger ikke opp disse.

Erfaringer

For næringsparker fremstår det to klare ytterpunkter;

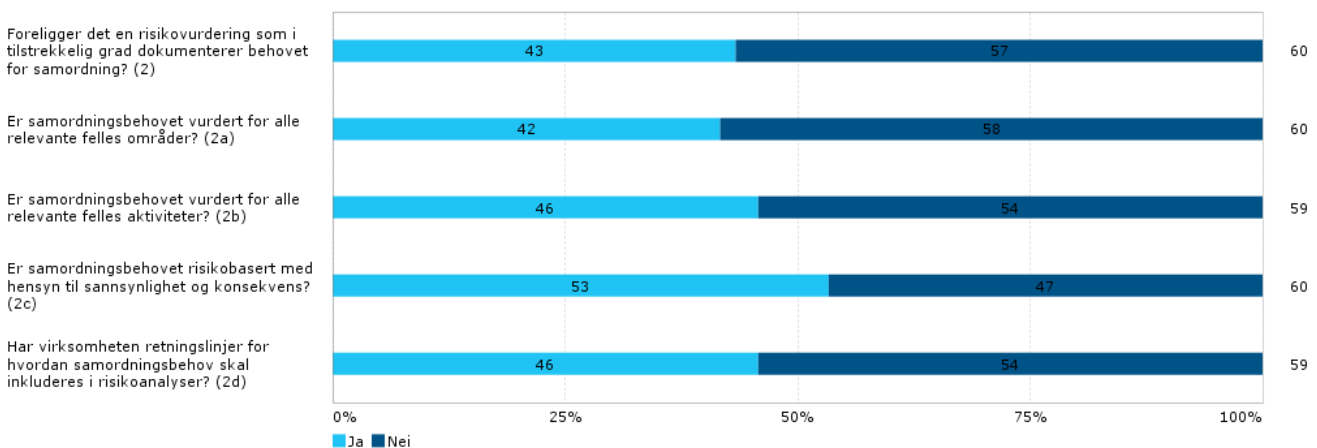
- de næringsparker som er tuftet på en gammel og veldreven hjørnesteinsbedrift
- de næringsparker som er et resultat av nyere arealplanlegging og tilfeldig satt sammen.

Spørreundersøkelse fra koordinatorene; Har aksjonen bidratt til bedre forståelse av § 6?

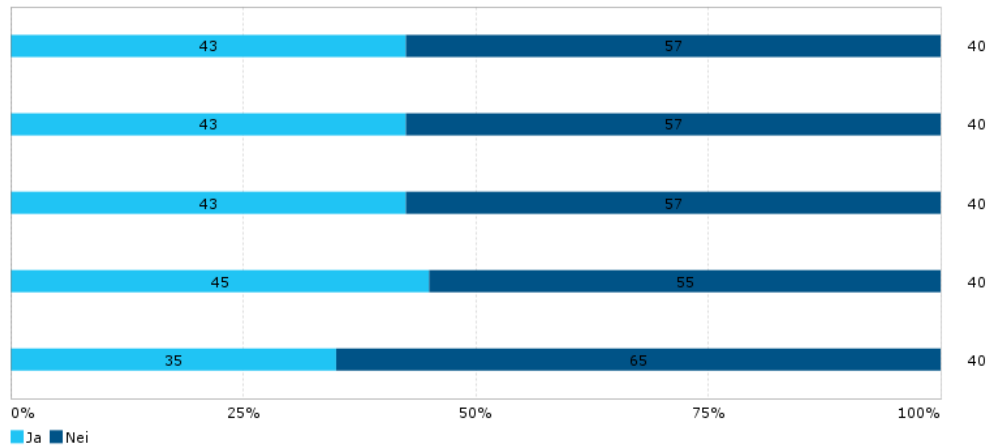
Risikovurdering

Industriparker

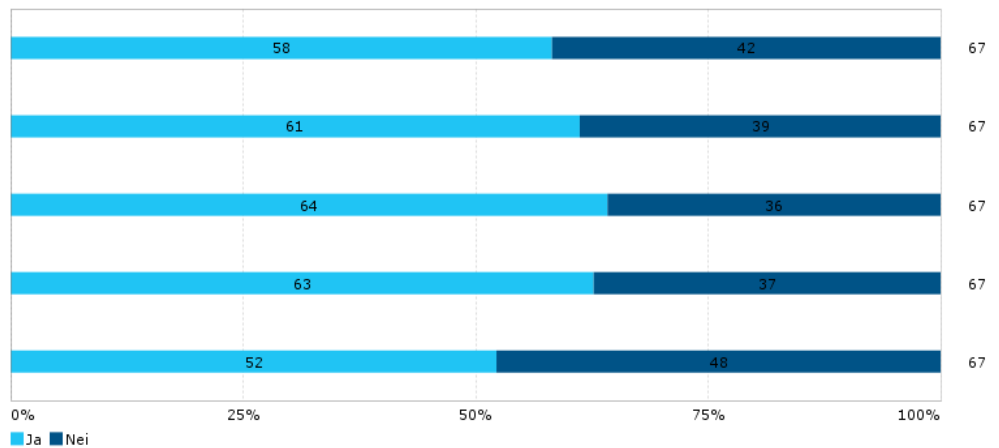
Forsyningsbaser

Foreligger det en risikovurdering som i tilstrekkelig grad dokumenterer behovet for samordning? (2)

Virksomheten har hovedansvar for samordning

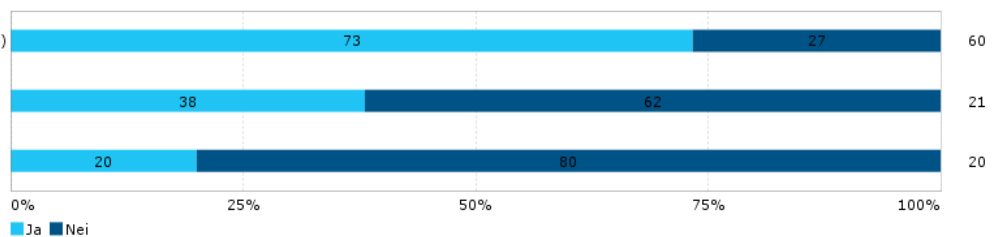
Foreligger det en risikovurdering som i tilstrekkelig grad dokumenterer behovet for samordning? (2)

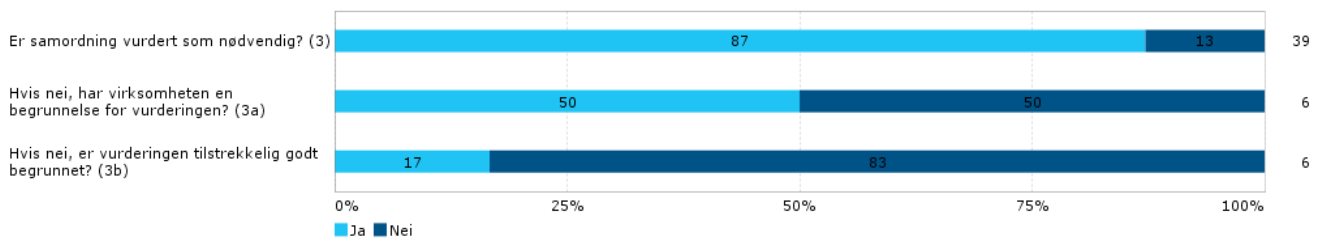
Er samordning vurdert som nødvendig?

Industriparker

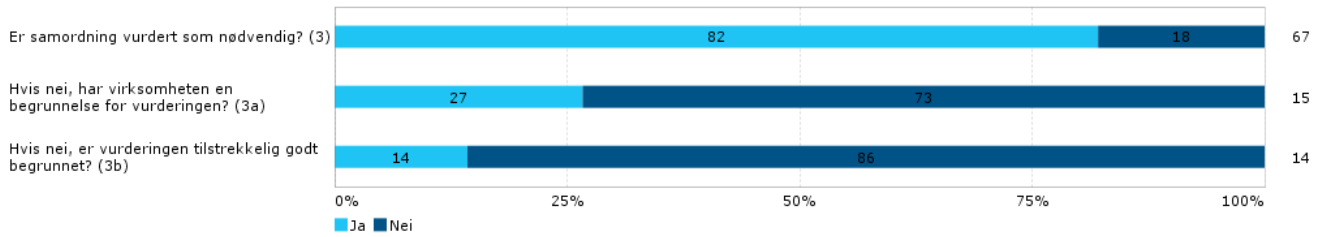
Er samordning vurdert som nødvendig? (3)

Forsyningsbaser

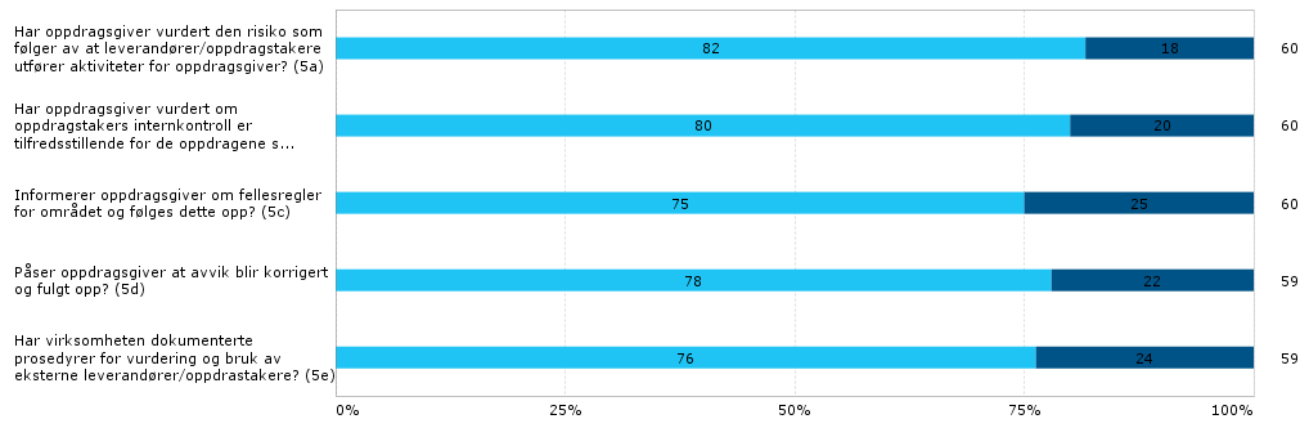

Virksomheter som har hovedansvar for samordning

Oppdragsgivere

Industriparker

Forsyningsbaser

